

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 191 (XXXV) — Nr. 561

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Joi, 22 iunie 2023

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE PRIM-MINISTRULUI	
230. — Decizie privind eliberarea, la cerere, a domnului Claudiu-Vasile Răcuci din funcția de secretar de stat la Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației.....	2
ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
887/C. — Ordin al ministrului justiției privind modificarea Ordinului ministrului justiției nr. 7.324/C/2020 pentru aprobarea Procedurii de înscriere/radiere a mențiunilor provizorii în/din Registrul beneficiarilor reali ținut de Oficiul Național al Registrului Comerțului	2–3
1.197. — Ordin al viceprim-ministrului, ministrul transporturilor și infrastructurii, pentru modificarea Ordinului ministrului transporturilor și infrastructurii nr. 422/2011 privind normele tehnice de siguranță pentru navele maritime de pasageri	4
1.679. — Ordin al ministrului mediului, apelor și pădurilor pentru aprobarea Ghidului metodologic specific privind evaluarea adecvată a efectelor potențiale ale planurilor/proiectelor din domeniile de interes.....	5
ACTE ALE CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI	
Hotărârea din 8 noiembrie 2022 în Cauza Văleanu și alții împotriva României	6–31
ACTE ALE BĂNCII NAȚIONALE A ROMÂNIEI	
2. — Normă privind perioada permisă pentru întreruperea activității infrastructurilor pieței financiare și a piețelor monetară și valutară	32

DECIZII ALE PRIM-MINISTRULUI**GUVERNUL ROMÂNIEI****PRIM-MINISTRUL****DECIZIE**

**privind eliberarea, la cerere, a domnului Claudiu-Vasile Răcuci
din funcția de secretar de stat la Ministerul Dezvoltării,
Lucrărilor Publice și Administrației**

Având în vedere cererea domnului Claudiu-Vasile Răcuci, înregistrată la Cabinetul prim-ministrului cu nr. 5/4.177 din 20 iunie 2023,
în temeiul art. 29 și al art. 31 lit. d) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare,

prim-ministrul emite prezenta decizie.

Articol unic. — Începând cu data de 22 iunie 2023, domnul Claudiu-Vasile Răcuci se eliberează, la cerere, din funcția de secretar de stat la Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației.

PRIM-MINISTRU

ION-MARCEL CIOLACU Contrasemnează:

p. Secretarul general al Guvernului,

Adrian Țuțuianu

București, 22 iunie 2023.

Nr. 230.

**ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE
ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE**

MINISTERUL JUSTIȚIEI

ORDIN

**privind modificarea Ordinului ministrului justiției nr. 7.324/C/2020
pentru aprobarea Procedurii de înscriere/radiere a mențiunilor provizorii în/din Registrul
beneficiarilor reali ținut de Oficiul Național al Registrului Comerțului**

În temeiul prevederilor art. 19 alin. (72) teza a doua din Legea nr. 129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, cu modificările și completările ulterioare, și al prevederilor art. 13 și 36 din Hotărârea Guvernului nr. 652/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Justiției, cu modificările și completările ulterioare,

în conformitate cu dispozițiile art. 19 alin. (3), alin. (5) lit. a) și alin. (7)—(72) din Legea nr. 129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul justiției emite prezentul ordin.

Art. I. — Ordinul ministrului justiției nr. 7.324/C/2020 pentru aprobarea Procedurii de înscriere/radiere a mențiunilor provizorii în/din Registrul beneficiarilor reali ținut de Oficiul Național al Registrului Comerțului, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1323 din 31 decembrie 2020, se modifică după cum urmează:

1. **Titlul ordinului se modifică și va avea următorul cuprins:**

„ORDIN

**pentru aprobarea Procedurii de înscriere/radiere
a mențiunilor provizorii în/din Registrul beneficiarilor reali
ținut de Oficiul Național al Registrului Comerțului
și de soluționare a neconcordanțelor”**

2. **Articolul 1 se modifică și va avea următorul cuprins:**

„Art. 1. — Se aprobă Procedura de înscriere/radiere a mențiunilor provizorii în/din Registrul beneficiarilor reali ținut de Oficiul Național al Registrului Comerțului și de soluționare a neconcordanțelor, prevăzută în anexă.”

3. **Articolul 2 se abrogă.**

4. **Titlul anexei se modifică și va avea următorul cuprins:**

„PROCEDURĂ

**de înscriere/radiere a mențiunilor provizorii în/din
Registrul beneficiarilor reali ținut de Oficiul Național
al Registrului Comerțului și de soluționare
a neconcordanțelor”**

5. În anexă, articolul 2 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 2. — (1) În vederea asigurării caracterului adecvat, corect și actualizat al informațiilor cuprinse în Registrul beneficiarilor reali, Oficiul Național al Registrului Comerțului (ONRC), din oficiu sau în baza informării efectuate de autoritățile care au acces la Registrul beneficiarilor reali ori la sesizarea entităților raportoare, verifică, unde este cazul, concordanța între datele din registrul comerțului central computerizat, datele privind beneficiarii reali din Registrul beneficiarilor reali și cele cuprinse în declarațiile privind beneficiarii reali depuse de persoanele juridice la oficiul registrului comerțului, potrivit art. 56 din Legea nr. 129/2019.

(2) În cazul sesizării unor neconcordanțe între datele privind beneficiarii reali din Registrul beneficiarilor reali și cele cuprinse în declarațiile privind beneficiarii reali depuse de persoanele juridice la oficiul registrului comerțului, potrivit art. 56 din Legea nr. 129/2019, ONRC actualizează, din oficiu, datele din Registrul beneficiarilor reali în acord cu datele din declarațiile privind beneficiarii reali.”

6. În anexă, articolul 3 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 3. — (1) Informarea Oficiului Național pentru Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor (ONPCSB) și a ONRC, în condițiile art. 19 alin. (7) din Legea nr. 129/2019, privește autoritățile care au acces la Registrul beneficiarilor reali, prevăzute de art. 19 alin. (8) lit. a) din Legea nr. 129/2019.

(2) Informarea ONRC, în condițiile art. 19 alin. (7¹) din Legea nr. 129/2019, privește entitățile raportoare care au acces la Registrul beneficiarilor reali, prevăzute de art. 19 alin. (8) lit. b) din Legea nr. 129/2019.”

7. În anexă, la articolul 5, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 5. — (1) Entitățile raportoare prevăzute la art. 5 din Legea nr. 129/2019, după consultarea Registrului beneficiarilor reali și după utilizarea unei abordări bazate pe riscuri, utilizând documente, date sau informații de încredere și independente, informează ONRC cu privire la orice neconcordanță între informațiile disponibile în Registrul beneficiarilor reali și informațiile pe care le dețin cu privire la beneficiarii reali.”

8. Articolul 8 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 8. — (1) În vederea soluționării neconcordanței sesizate potrivit art. 5, oficiul registrului comerțului procedează la verificarea datelor din declarațiile privind beneficiarii reali.

(2) În cazul în care datele cuprinse în declarația privind beneficiarii reali, depusă la oficiul registrului comerțului de persoana juridică potrivit art. 56 din Legea nr. 129/2019, sunt diferite față de cele înscrise în Registrul beneficiarilor reali, oficiul registrului comerțului radiază, din oficiu, mențiunea înscrisă în mod eronat și înscrie datele din declarația privind beneficiarii reali.

(3) În cazul în care nu se constată o eroare în Registrul beneficiarilor reali în raport cu datele cuprinse în declarația privind beneficiarii reali și sunt necesare informații suplimentare pentru soluționarea neconcordanței, oficiul registrului comerțului poartă o corespondență cu entitatea raportoare, în scopul de a se comunica dacă, în raport cu prevederile art. 19 alin. (3) și (7¹) din Legea nr. 129/2019, neconcordanța sesizată vizează informațiile privind beneficiarii reali pe care le deține sau le poate obține respectiva entitate raportoare.

(4) După soluționarea neconcordanței potrivit prevederilor alin. (3), oficiul registrului comerțului radiază mențiunea și înregistrează datele comunicate de entitatea raportoare privind beneficiarii reali, ca urmare a verificărilor întreprinse de aceasta.

(5) Dacă în urma verificărilor entității raportoare persoana juridică depune o nouă declarație privind beneficiarii reali, oficiul registrului comerțului radiază mențiunea și înscrie datele din respectiva declarație privind beneficiarii reali.

(6) Dacă în termen de 30 de zile de la data solicitării formulate în condițiile alin. (3) entitatea raportoare nu comunică oficiului registrului comerțului rezultatul verificărilor sau, după caz, dacă nu este depusă o nouă declarație privind beneficiarii reali, oficiul registrului comerțului radiază mențiunea provizorie și păstrează datele înregistrate anterior înscrierii acesteia.

(7) Pentru transmiterea, pe cale electronică, cu semnătură electronică calificată, a corespondenței cu entitățile raportoare pentru soluționarea neconcordanțelor, oficiile registrului comerțului pun la dispoziție adrese de e-mail special destinate acestei corespondențe.

(8) Corespondența vizând sesizarea neconcordanțelor poate fi transmisă ONRC și prin intermediul portalului de servicii online”.

Art. II. — Prevederile art. 8 alin. (8) din anexa la Ordinul ministrului justiției nr. 7.324/C/2020 pentru aprobarea Procedurii de înscriere/radiere a mențiunilor provizorii în/din Registrul beneficiarilor reali ținut de Oficiul Național al Registrului Comerțului, cu modificările și completările aduse prin prezentul ordin, se aplică de la data operaționalizării funcționalităților sistemului integrat al Oficiului Național al Registrului Comerțului instituite prin proiectul „Sistem electronic integrat al Oficiului Național al Registrului Comerțului consolidat și interoperabil destinat asigurării serviciilor de E-Guvernare centrale pe evenimente de viață (ONRC V2.0)”.

Art. III. — (1) La data intrării în vigoare a prezentului ordin, mențiunile provizorii înregistrate în Registrul beneficiarilor reali referitoare la neconcordanțele privind beneficiarii reali, pentru care entitățile raportoare sau, după caz, Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor nu au comunicat oficiilor registrului comerțului informațiile solicitate și pentru care nu s-a depus o nouă declarație privind beneficiarii reali, se radiază din oficiu, cu păstrarea datelor înregistrate anterior înscrierii acestora.

(2) Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul justiției,

Marian-Cătălin Predoiu

MINISTERUL TRANSPORTURILOR ȘI INFRASTRUCTURII

ORDIN**pentru modificarea Ordinului ministrului transporturilor și infrastructurii nr. 422/2011 privind normele tehnice de siguranță pentru navele maritime de pasageri**

Având în vedere Referatul Direcției transport naval nr. 11.218/651 din 22.05.2023 de aprobare a Ordinului viceprim-ministrului, ministrul transporturilor și infrastructurii, pentru modificarea Ordinului ministrului transporturilor și infrastructurii nr. 422/2011 privind normele tehnice de siguranță pentru navele maritime de pasageri,

luând în considerare prevederile art. 2 din Legea nr. 157/2005 pentru ratificarea Tratatului dintre Regatul Belgiei, Republica Cehă, Regatul Danemarcei, Republica Federală Germania, Republica Estonia, Republica Elenă, Regatul Spaniei, Republica Franceză, Irlanda, Republica Italiană, Republica Cipru, Republica Letonia, Republica Lituania, Marele Ducat al Luxemburgului, Republica Ungară, Republica Malta, Regatul Țărilor de Jos, Republica Austria, Republica Polonă, Republica Portugheză, Republica Slovenia, Republica Slovacă, Republica Finlanda, Regatul Suediei, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (state membre ale Uniunii Europene) și Republica Bulgaria și România privind aderarea Republicii Bulgaria și a României la Uniunea Europeană, semnat de România la Luxemburg la 25 aprilie 2005,

în temeiul prevederilor art. 9 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 370/2021 privind organizarea și funcționarea Ministerului Transporturilor și Infrastructurii, cu modificările și completările ulterioare,

viceprim-ministrul, ministrul transporturilor și infrastructurii, emite prezentul ordin.

Art. I. — Ordinul ministrului transporturilor și infrastructurii nr. 422/2011 privind normele tehnice de siguranță pentru navele maritime de pasageri, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 503 și 503 bis din 14 iulie 2011, cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 2, litera Ț) se modifică și va avea următorul cuprins:

„Ț) *voiaj intern* — voiajul efectuat în zone maritime dintr-un port românesc cu întoarcere în același port sau dintr-un port românesc spre alt port românesc;”.

2. La articolul 3, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Prezentul ordin se aplică următoarelor nave și ambarcațiuni de pasageri, indiferent de pavilionul pe care îl arborează, atunci când sunt angajate în voiaje interne:

a) navelor de pasageri noi sau celor existente, având o lungime mai mare sau egală cu 24 de metri;

b) navelor de pasageri de mare viteză. ANR efectuează controlul statului portului la navele de pasageri și navele de pasageri de mare viteză care arborează pavilionul unui stat care

nu este stat membru al UE și se asigură că sunt respectate integral cerințele prezentului ordin, înainte de a se putea angaja în voiaje interne.”

3. La articolul 5, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Atât navele noi de pasageri, cât și cele existente, precum și navele noi și existente de pasageri de mare viteză, indiferent de pavilionul pe care îl arborează și care efectuează voiaje interne, trebuie să respecte reglementările de siguranță pertinente prevăzute în prezentul ordin.”

Art. II. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

★

Prezentul ordin transpune Directiva (UE) 2017/2.108 a Parlamentului European și a Consiliului din 15 noiembrie 2017 de modificare a Directivei 2009/45/CE privind normele și standardele de siguranță pentru navele de pasageri, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 315 din 30 noiembrie 2017.

Viceprim-ministru, ministrul transporturilor și infrastructurii,
Sorin-Mihai Grindeanu

MINISTERUL MEDIULUI, APELOR ȘI PĂDURILOR

ORDIN
pentru aprobarea Ghidului metodologic specific
privind evaluarea adecvată a efectelor potențiale ale
planurilor/proiectelor din domeniile de interes

Având în vedere Referatul de aprobare nr. DGB/121.686 din 4.05.2023 al Direcției generale biodiversitate,

ținând cont de prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 265/2006, cu modificările și completările ulterioare, ale Contractului de finanțare nr. 455 din 18.12.2019 referitor la implementarea activităților aferente proiectului „Consolidarea capacității instituționale a Ministerului Mediului și a unităților din subordine pentru îmbunătățirea politicilor din domeniul biodiversității”, cu anexele acestuia (cererea de finanțare, notificări, acte adiționale), precum și ale Acordului de parteneriat nr. 4.765/CA din 13.11.2019, încheiat între Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor (MMAP), în calitate de solicitant și lider de parteneriat, Agenția Națională pentru Protecția Mediului (ANPM), Universitatea București (UB) și Academia Română — Institutul de Biologie București (IBB) — Departamentul de Ecologie, Taxonomie și Conservarea Naturii, în calitate de parteneri, referitor la implementarea activităților aferente proiectului „Consolidarea capacității instituționale a Ministerului Mediului și a unităților din subordine pentru îmbunătățirea politicilor din domeniul biodiversității”, SIPOCA 594/MySMIS 127465,

în temeiul prevederilor art. 33 alin. (1) din Legea nr. 292/2018 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului, ale art. 57 alin. (1), (4) și (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale art. 13 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 43/2020 privind organizarea și funcționarea Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul mediului, apelor și pădurilor emite următorul ordin:

Art. 1. — Se aprobă Ghidul metodologic specific privind evaluarea adecvată a efectelor potențiale ale planurilor/proiectelor din domeniile de interes, prevăzut în anexa*) care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul mediului, apelor și pădurilor,
Tánczos Barna

București, 14 iunie 2023.

Nr. 1.679.

---

*) Anexa se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 561 bis, care se poate achiziționa de la Centrul pentru relații cu publicul din șos. Panduri nr. 1, bl. P33, parter, sectorul 5, București.

ACTE ALE CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
SECȚIA A PATRA

HOTĂRÂREA din 8 noiembrie 2022

în Cauza Văleanu și alții împotriva României

(Cererea nr. 59.012/17 și alte 29 de cereri)
Strasbourg
Definitivă
3 aprilie 2023

Art. 1 din Protocolul nr. 1 • Respectarea bunurilor • Ineficiența continuă a mecanismului de restituire a bunurilor confiscate sau naționalizate de regimul comunist, în pofida noilor căi de atac existente în temeiul Legii nr. 165/2013, care impune o sarcină excesivă asupra reclamanților • Imposibilitatea de a obține restituirea sau orice despăgubire adecvată
Art. 46 • Executarea hotărârii • Statul pârât obligat să ia măsuri generale suplimentare pentru a soluționa problema structurală persistentă din mecanismul de restituire • Măsuri care au scopul să simplifice și să clarifice procedurile și criteriile aplicabile atunci când executarea deciziilor de restituire neexecutate este imposibilă din punct de vedere obiectiv • Necesitatea unor termene scurte, realiste și obligatorii pentru finalizarea procedurilor administrative pendinte

Hotărârea a rămas definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție. Poate suferi modificări de formă.

În Cauza Văleanu și alții împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-o cameră compusă din: Gabriele Kucsko-Stadlmayer, președinte, Krzysztof Wojtyczek, Faris Vehabović, Yonko Grozev, Armen Harutyunyan, Pere Pastor Vilanova, Ana Maria Guerra Martins, judecători, și Ilse Freiwirth, grefier adjunct de secție,

având în vedere:

— cele 30 de cereri (a se vedea tabelul anexat) îndreptate împotriva României, introduse la Curte în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”) de către resortisanți români („reclamanții”), la diferite date indicate în tabelul anexat;

— decizia de a comunica Guvernului României („Guvernul”) capetele de cerere privind pretinsa ineficiență a mecanismului de restituire intern, formulate de reclamanți în temeiul art. 6 din Convenție și/sau în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție;

— observațiile părților;

— decizia președintelui Camerei de a-l desemna pe domnul judecător în calitate de judecător *ad-hoc* (art. 26 § 4 din Convenție și art. 29 § 1 din Regulamentul Curții), întrucât doamna Iulia Motoc, judecător ales să reprezinte România, s-a abținut de la judecarea cauzei (art. 28 din Regulament),

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 4 octombrie 2022,

pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

INTRODUCERE

1. Capetele de cerere formulate în prezentele cereri, în special în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, privesc procedurile administrative și/sau judiciare inițiate de reclamanți în temeiul diverselor legi de restituire adoptate în România începând din 1991, în vederea obținerii restituirii sau a unor despăgubiri pentru proprietățile confiscate sau naționalizate de regimul comunist.

ÎN FAPT

2. Lista reclamanților și detaliile relevante ale cererilor sunt prezentate în tabelul anexat.

3. Guvernul a fost reprezentat de agentul său guvernamental, doamna O. Ezer, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

I. Contextul global

4. În urma instituirii regimului comunist în România în 1947, statul a naționalizat clădiri și terenuri agricole la scară largă. După căderea regimului comunist, statul a promulgat o serie de legi cu scopul de a acorda despăgubiri pentru încălcarea drepturilor de proprietate de către fostul regim (*infra*, pct. 5, 7 și 10).

5. Legile nr. 112/1995 și 10/2001 au consacrat principiul restituirii (emiterea de titluri de proprietate și reconstituirea dreptului de proprietate) pentru imobilele rezidențiale naționalizate și acordarea de despăgubiri în cazurile în care restituirea nu mai era posibilă. Legea nr. 18/1991 conferea foștilor proprietari și succesorilor acestora dreptul la restituirea

parțială a terenurilor agricole. Cel mai important amendament la legea menționată a fost făcut prin Legea nr. 1/2000, care a ridicat plafonul la dreptul la 50 ha per persoană pentru terenurile arabile și 100 ha per persoană pentru terenurile agricole. Dacă restituirea nu era posibilă, beneficiarii aveau dreptul la despăgubiri.

6. Autoritățile competente responsabile cu evaluarea inițială a cererilor formulate în temeiul legislației privind restituirea bunurilor erau comisiile locale și regionale pentru aplicarea legilor menționate anterior.

7. Legea nr. 247/2005 a încercat să armonizeze procedurile administrative în ceea ce privește restituirea proprietăților reglementate de legile menționate și de legislația specială în ceea ce privește restituirea terenurilor agricole.

8. Rolul principal în punerea în aplicare a acestei legi a fost încredințat celor două structuri nou-create: Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor, care a devenit în 2013 Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor (denumită în continuare „CNCl”), însărcinată în principal cu validarea și emiterea deciziilor de despăgubire, și Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților („ANPR”), responsabilă pentru monitorizarea și coordonarea la nivel național a aplicării și punerii în aplicare a legilor privind retrocedarea.

9. La 12 octombrie 2010, Curtea a adoptat o hotărâre-pilot în Cauza *Maria Atanasiu și alții împotriva României* (nr. 30.767/05 și 33.800/06) în care evidenția deficiențele mecanismului de restituire, precizându-i statului pârât, în temeiul art. 46 din

Convenție, că se impunea adoptarea unor noi măsuri în vederea prelucrării mai eficiente a cererilor de restituire.

10. La 20 mai 2013 a intrat în vigoare Legea nr. 165/2013, care stabilește diferitele proceduri disponibile pentru solicitanții care încercau soluționarea cererilor lor de restituire.

11. Pe baza observațiilor părților și a comentariilor privind noile căi de atac prevăzute de lege, la 29 aprilie 2014, Curtea a constatat, în Cauza *Preda și alții împotriva României* (nr. 9.584/02 și alte 7 cereri, pct. 134—140, 29 aprilie 2014) că mecanismul stabilit de noua lege oferea o serie de căi de atac efective, care trebuiau să fie epuizate de reclamanții ale căror capete de cerere priveau una dintre următoarele situații: coexistența unor titluri de proprietate concurente pentru același lot de teren agricol; anularea unui astfel de titlu în absența unei compensații; pronunțarea unei hotărâri definitive prin care se confirma dreptul la o despăgubire pentru confiscarea ilegală de către stat a oricăror tipuri de bunuri imobile, fără a li se stabili valoarea; neachitarea unei astfel de despăgubiri acordate printr-o hotărâre definitivă; și absența prelungită a unei decizii ca răspuns la o cerere de restituire.

12. De asemenea, Curtea a hotărât că legea nu prevedea nicio dispoziție de natură procedurală sau materială care să poată oferi o reparație în situațiile în care coexistau decizii definitive care pronunțau validitatea unor titlurilor de proprietate concurente pentru același imobil. Această concluzie specială a fost reafirmată în Cauza *Dickmann și Gion împotriva României* (nr. 10.346/03 și 10.893/04, 24 octombrie 2017).

13. Capetele de cerere formulate în prezentele cereri fac trimitere la constatările Curții în Cauza *Preda și alții* (citată anterior) cu privire la funcționarea generală a mecanismului stabilit de lege și ridică probleme cu privire la eficacitatea soluțiilor prezentate în aceasta. În special, reclamanții au susținut că termenele prevăzute de lege în ceea ce privește obligația autorităților de a executa deciziile definitive pronunțate în favoarea lor și/sau de a pronunța o decizie cu privire la cererile lor de despăgubire au expirat cu mult timp înainte; totodată, cei care primiseră deciziile de despăgubire la mulți ani de la intrarea în vigoare a legii au susținut că metoda de calculare a despăgubirilor, utilizând valorile din 2013 ale tranzacțiilor imobiliare, a făcut ca despăgubirea acordată să fie una derizorie. Unora dintre reclamanți le-au fost anulate titlurile de proprietate de către instanțele interne în beneficiul unor terți considerați a avea un drept mai mare asupra proprietății, însă nu li s-a acordat nicio compensație sau altă formă de reparație. Reclamanții au susținut, în general, că incapacitatea prelungită a autorităților de a finaliza procedurile în ceea ce privește cererile lor, precum și lipsa totală sau caracterul inadecvat al despăgubirilor, inclusiv despăgubirea pentru foloase nerealizate la care aveau dreptul, au impus o sarcină excesivă și disproporționată la adresa lor.

II. Situația specială a reclamanților

14. Faptele cauzei, astfel cum au fost expuse de părți, pot fi rezumate după cum urmează.

A. Neexecutarea hotărârilor definitive

15. Reclamanții au obținut decizii definitive pronunțate în favoarea lor prin care instanțele fie au solicitat comisiilor locale să emită acte de proprietate (titluri de proprietate) și/sau să reconstituie dreptul de proprietate la care erau îndreptățiți (cererile enumerate la nr. 2, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 22, 23, 24, 26 și 30 în tabelul anexat), fie să le achite compensații adecvate în schimb (cererile enumerate la nr. 14, 16 și 29 în tabelul anexat), fie să le ofere un răspuns legal la cererile lor de despăgubire (cererile enumerate la nr. 19, 20 și 28 în tabelul anexat). Aceste decizii definitive nu au fost (întru totul) executate până în prezent. Detaliile relevante ale fiecărei cereri sunt prezentate mai jos.

1. Incapacitatea autorităților de a emite titluri de proprietate și/sau de a reconstitui dreptul de proprietate

(a) Argintaru, Cererea nr. 12.854/18

16. Prin Hotărârea definitivă pronunțată de Tribunalul Gorj la 8 octombrie 2012 a fost recunoscut dreptul reclamantei la restituirea a 736,9603 ha de teren forestier și a 166,6536 ha de teren pășune gol alpin. Comisiilor competente li s-a solicitat reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenului, fie la locul inițial, fie într-o locație diferită, aleasă de comun acord cu ea, și apoi să emită un titlu de proprietate.

17. La 27 noiembrie 2014, Judecătoria Târgu Jiu a admis cererea reclamantei formulată în temeiul art. 906 din Codul de procedură civilă și a dispus să îi fie plătită suma de 300 de lei românești (RON) de către comisia locală competentă pentru fiecare zi de neexecutare.

18. Pe baza deciziei menționate anterior și ca urmare a unei noi cereri a reclamantei formulate în temeiul art. 906 (*infra*, pct. 157), la 29 februarie 2016, Judecătoria Târgu Jiu a dispus să îi fie plătită de către comisia locală suma „definitivă” de 115,500 RON cu titlu de „penalități” pentru neexecutarea hotărârii neexecutate pentru perioada cuprinsă între 7 octombrie 2014 și 27 octombrie 2015. Această sumă i-a fost plătită în 2016.

19. O tentativă ulterioară a reclamantei de a solicita penalități similare pentru perioada cuprinsă între 28 octombrie 2015 și 28 octombrie 2016 a fost respinsă printr-o hotărâre definitivă din 4 septembrie 2017 pronunțată de Tribunalul Gorj, care a hotărât că, întrucât hotărârea anterioară din 2016 menționase termenul sumă „definitivă” (*infra*, pct. 71) și având în vedere faptul că Înalta Curte de Casație și Justiție interpretase, la 6 martie 2017, scopul art. 906 din Codul de procedură civilă ca admitând doar o singură cerere pentru stabilirea sumei definitive (*infra*, pct. 176), nu se puteau face sau formula alte cereri.

20. În urma modificării legislative a art. 906 din Codul de procedură civilă în decembrie 2018 (*infra*, pct. 157 *in fine*), o cerere suplimentară similară celei descrise *supra* la pct. 17 a fost formulată de reclamantă în 2019. Judecătoria Motru i-a acordat 27.300 RON printr-o hotărâre definitivă din 15 iulie 2020, pentru a acoperi perioada de trei luni anterioară depunerii cererii în fața instanței. În motivarea sa, instanța a considerat că legea permitea formularea unor cereri precum cele ale reclamantei la fiecare trei luni, până la executarea hotărârii neexecutate. Este neclar dacă această sumă a fost plătită reclamantei.

21. Potrivit celor mai recente informații transmise Guvernului de către Prefectura Gorj la 11 februarie 2021, executarea hotărârii neexecutate era dificil de realizat, întrucât respectivele terenuri păreau a fi proprietate publică aparținând statului și erau administrate de două direcții județene de administrare a pădurilor (Mehedinți și Baia de Aramă). Procedura care trebuia urmată nu era așadar una simplă, prefectura susținând că mecanismul de transferare a proprietății din proprietatea publică în proprietatea privată a statului și apoi către comisiile locale era unul extrem de problematic.

(b) Onu, Cererea nr. 32.541/18

22. Prin Hotărârea definitivă din 10 aprilie 2014, Tribunalul Galați a dispus ca comisia regională Galați să îi emită reclamantului un titlu de proprietate care să confirme drepturile de proprietate ale acestui asupra unui teren de 3 ha (luciu de apă), pe lacul Șovârca.

23. Guvernul a susținut că, atunci când au încercat să execute hotărârea neexecută, autoritățile locale au identificat terenul, care era proprietate publică și făcea parte dintr-un loc de pescuit mai mare creat pe râul Prut. Prin urmare, în temeiul legii, reclamantul avea dreptul să obțină un lot de teren echivalent diferit, dacă era disponibil, sau o despăgubire adecvată.

24. Din anul 2021, comisia județeană Galați a făcut mai multe încercări de a transfera proprietatea din proprietatea publică a

statului în proprietatea sa privată, în vederea transferului ulterior către reclamant. Guvernul a susținut că o astfel de procedură era una complexă și de lungă durată, implicând adoptarea, în prealabil, a unei hotărâri de Guvern în acest sens. La momentul depunerii observațiilor nu exista niciun indiciu al vreunui rezultat real al acestor încercări.

25. Guvernul a indicat, de asemenea, că, întrucât nu existau loturi de teren alternative, posibilitatea de a acorda reclamantului compensații fusese în schimb discutată cu acesta, dar reclamantul nu demonstrase niciun interes.

26. La 15 ianuarie 2018, reclamantul a formulat o cerere în temeiul art. 906 din Codul de procedură civilă (*infra*, pct. 157), încercând să obțină sancționarea comisiei județene competente pentru neexecutarea hotărârii în cauză. Cererea sa a fost respinsă ca nefondată de instanța de fond la 19 decembrie 2019, pe motiv că executarea hotărârii în ceea ce privește locația inițială nu era posibilă deoarece terenul era aparent proprietate publică și comisia nu acționase cu rea-credință. Apelul formulat de către reclamant a fost respins de Tribunalul Argeș la 9 iulie 2021. Această din urmă hotărâre nu a fost pusă la dispoziția Curții de către părți.

(c) **Todea și alții, Cererea nr. 38.992/18**

27. Prin Hotărârea definitivă din 15 iulie 2002, Judecătoria Turda a confirmat dreptul reclamantilor la un teren de 3,64 ha cu locația într-un loc numit „Râțul Vițeilor” din Turda. Instanța a dispus ca comisiile locale și județene să emită un titlu de proprietate și reconstituirea dreptului de proprietate al reclamantilor asupra terenului.

28. La 10 decembrie 2007, reclamantii nu au reușit să execute hotărârea cu ajutorul unui executor, dosarul relevant menționând faptul că terenul se afla în posesia Companiei Naționale de Administrare a Fondului Piscicol, aflată în proprietatea statului. Încercările comisiei locale de a finaliza documentația care să permită comisiei județene să emită un titlu de proprietate nu au avut succes, întrucât terenul era proprietate publică, astfel cum a confirmat Agenția Națională pentru Pescuit și Acvacultură la 15 februarie 2016.

29. În 2019, Agenția a transferat către comisia locală Turda o suprafață totală de 45,3357 ha de teren, inclusiv lotul de teren de 3,64 ha. Întrucât raportul de expertiză prin care se încerca identificarea lotului de teren era pendinte, hotărârea neexecută nu putea fi executată înainte de finalizarea acestei proceduri.

(d) **Blajă, Cererea nr. 40.167/18**

30. Prin Hotărârea definitivă din 25 mai 2011, Tribunalul Iași a confirmat dreptul antecesorului reclamantei la un lot de teren agricol de 1.000 de mp în Iași. O hotărâre definitivă din 24 aprilie 2014 emisă de aceeași instanță dispunea ca comisiile locale și județene să reconstituie dreptul de proprietate și să emită un titlu de proprietate asupra respectivului teren.

31. Prin Hotărârea definitivă din 24 iunie 2015 pronunțată de aceeași instanță s-a dispus reconstituirea dreptului de proprietate al reclamantei și emiterea titlului de proprietate asupra unui alt lot de teren în suprafață de 500 mp. Comisiilor competente li se solicita să își respecte obligațiile aferente.

32. Întrucât terenul din locul inițial nu mai era disponibil, la 27 octombrie 2020, comisia județeană a adoptat o propunere a comisiei locale de a acorda reclamantei terenuri echivalente într-un loc diferit.

33. În ceea ce privește despăgubirile acordate reclamantei pentru executarea cu întârziere a hotărârilor neexecutate, informațiile prezentate Curții arată că, potrivit Hotărârii din 20 februarie 2020 a Tribunalului Iași și, respectiv, din 2 decembrie 2020 a Judecătoriei Iași, la momentul faptelor, reclamanta avea dreptul la acordarea sumei totale de 528.475 RON și, respectiv, 20.925 RON (în ceea ce privește prejudiciul moral cauzat de neexecutare), pe baza unei serii de

hotărâri, unele dintre acestea nefiind încă definitive la momentul faptelor, pronunțate în cadrul procedurilor formulate în temeiul art. 906 din Codul de procedură civilă (*infra*, pct. 157). În observațiile acesteia, primite de Curte la 11 martie 2022, reclamanta a indicat faptul că nu primise întreaga sumă, susținând că avea încă dreptul să primească suma de 408.925 RON.

34. În ultimele observații din 8 iunie 2022, reclamanta a susținut că, pe de o parte, instanțele au redus cuantumul sumei de 20.295 RON la 10.000 RON și, în orice caz, comisia locală lași a contestat toate procedurile de executare inițiate de reclamantă pentru a obține sumele acordate în temeiul art. 906 din Codul de procedură civilă. Procesul este încă pendinte în fața instanțelor interne.

(e) **Iuga, Cererea nr. 42.182/18**

35. Prin Hotărârea definitivă din 2 iunie 2010, Tribunalul Maramureș a recunoscut dreptul soției reclamantului de reconstituire a dreptului de proprietate asupra unui lot de 3,76 ha de teren forestier situat în Borșa (muntele Cornedei). Au fost făcute mai multe încercări de a răspunde la pretențiile reclamantului, ținând seama că era obiectiv imposibil ca hotărârea neexecută să fie executată, întrucât terenul aparținea orașului Borșa, astfel cum fusese recunoscut printr-o hotărâre definitivă din 4 decembrie 2013 pronunțată de Tribunalul Maramureș. Ulterior, reclamantul a fost invitat să negocieze cu comisia locală posibilitatea de a accepta o soluție alternativă (alte loturi de teren), însă a refuzat să participe la astfel de discuții.

36. Informațiile prezentate de Prefectura Județului Maramureș la 26 februarie 2021 făceau trimitere la faptul că, întrucât nu exista teren disponibil în zona Borșa, comisia locală trebuia, în primul rând, să elaboreze documentația necesară pentru a solicita aprobarea comisiei județene de a transfera un lot de teren din proprietatea publică în proprietatea privată a statului, în temeiul art. 13 din Legea nr. 165/2013 (*infra*, pct. 145). Întrucât exista un dezacord între comisia locală și cea județeană cu privire la autoritatea care avea dreptul de a iniția o astfel de procedură, s-a solicitat consultanță din partea ANPR, răspunsul fiind pendinte, nefiind înregistrate progrese suplimentare în ceea ce privește solicitarea reclamantului.

(f) **Pintea, Cererea nr. 45.732/18**

37. Prin Hotărârea din 17 mai 1995 pronunțată de Judecătoria Dej, care a devenit definitivă la 25 iulie 1995, instanța a recunoscut dreptul antecesorului reclamantului de reconstituire a dreptului de proprietate asupra unui lot de teren forestier de 0,5675 ha situat în Nima, Cluj.

38. Întrucât hotărârea a rămas neexecută, la 7 august 2018 reclamantul a inițiat o altă procedură prin care solicita instanței să dispună ca comisiile competente să reconstituie dreptul său de proprietate asupra terenului și să îi emită un titlu de proprietate. Judecătoria Gherla a admis cererea în data de 27 octombrie 2021, făcând trimitere la un raport de expertiză care confirma că terenul în cauză aparținea antecesorilor săi și era disponibil spre restituire. Hotărârea poate fi atacată cu apel.

(g) **Enescu și alții, Cererea nr. 52.852/18**

39. Reclamantii au obținut recunoașterea drepturilor de proprietate asupra unui teren de 9.100 mp din București prin Hotărârea definitivă din 10 iunie 2015 pronunțată de Tribunalul București.

40. La 6 octombrie 2020, comisia municipiului București a dorit ca proprietatea asupra terenului să fie transferată de la comisia locală a sectorului 5. Documentația de transfer a fost emisă în data de 18 noiembrie 2020 și, la momentul transmiterii observațiilor, se aștepta semnarea de către comisia locală relevantă.

41. În urma unei cereri a reclamantilor, formulată în temeiul art. 906 din Codul de procedură civilă (*infra*, pct. 157), la 16 martie 2016, judecătoria de sector din București a obligat

comisia locală și primarul să le plătească penalități zilnice de 1.000 RON până la executarea hotărârii pronunțate în 2015. În consecință, la 20 decembrie 2017, reclamanților li s-a plătit suma totală de 371.700 RON.

42. O altă cerere similară, de data aceasta formulată împotriva comisiei municipiului București, a fost admisă de judecătoria de sector din București la 18 iunie 2020, reclamanții având dreptul la plata unei penalități de 500 RON pe zi până la executarea hotărârii. Nu au fost puse la dispoziția Curții alte informații cu privire la acest aspect.

43. Reclamanții au solicitat despăgubiri pentru lipsa de folosință a proprietății pentru perioada cuprinsă între 8 decembrie 2015 și 27 iunie 2018, în temeiul art. 892 din Codul de procedură civilă, care au fost admise de instanța de fond, dar au fost respinse în apel de Tribunalul București la 11 iulie 2019. Această din urmă hotărâre nu a fost prezentată Curții.

(h) **Albuleț, Cererea nr. 2.556/19, și Marcu, Cererea nr. 59.503/18**

44. La 11 iulie 2006, Judecătoria Teleorman a admis o cerere a antecesorilor reclamanților și a dispus ca comisia locală și cea județeană să întocmească documentația necesară și apoi să emită un act de proprietate pentru 23 ha de teren forestier, astfel cum a fost acesta identificat într-un raport de expertiză întocmit în 2000 și anexat hotărârii. Nerespectarea hotărârii neexecutate de către acestea era sancționată cu daune cominatorii de 100 RON pe zi, care urmau să fie plătite reclamanților. O hotărâre similară a fost pronunțată de Judecătoria Brașov la 16 aprilie 2019, comisia locală și Primăria Predeal fiind obligate să plătească daune cominatorii de 100 RON pe zi de la data acestei hotărâri până la executarea hotărârii din 2006.

45. Nu există informații la dispoziția Curții cu privire la faptul dacă penalitățile zilnice menționate au fost plătite sub vreo formă reclamanților.

46. Hotărârea este încă în curs de executare, o serie de proceduri judiciare aferente fiind încă pendinte, astfel cum arată documente prezentate de Primăria Predeal la 8 februarie 2021. În plus, se susține că cele 23 ha de teren au fost constituite din mai multe terenuri forestiere, dintre care unele fie fuseseră deja acordate unor terți, fie aparțineau orașului Predeal (păduri sau pășuni), statului (administrare de Romsilva), fie se aflau în limitele altui oraș (Azuga).

(i) **Ifrim, Cererea nr. 1.369/19**

47. Prin Hotărârea definitivă din 12 noiembrie 2008, Judecătoria Podu Turcului a confirmat dreptul reclamantei la, *inter alia*, 0,27 ha de teren forestier situat într-o locație numită „Podiș”.

48. O parte din hotărâre a fost executată la 16 martie 2009. În ce privește partea ce nu a fost executată, reclamanta a solicitat inițierea procedurii de executare, cerere admisă de Tribunalul Bacău la 21 iulie 2017. Prefectura Bacău a contestat executarea și, la 19 iunie 2018, Tribunalul Bacău a constatat că dreptul reclamantei de a obține executarea hotărârii în litigiu era prescris, în conformitate cu art. 405 din vechiul Cod de procedură civilă (*infra*, pct. 156), în măsura în care acest fapt era relevant pentru examinarea cauzei, în termenul de trei ani, calculat începând cu 16 martie 2009.

49. Întrucât proprietățile revendicate se aflau la granița a două orașe (Podu Turcului și Boghești), la 22 august 2017, comisia locală Podu Turcului a trimis cererea de punere în executare comisiei locale Boghești. La 26 februarie 2021, cea din urmă comisie locală a susținut că trimiterea a fost făcută în mod eronat, întrucât prima comisie avea autoritatea de a o soluționa. Procedura este încă pendinte.

(j) **Asociația „Composesoratul Borșa”, Cererea nr. 16.060/19**

50. Prin Hotărârea definitivă din 1 iunie 2005, Curtea de Apel Oradea a confirmat dreptul de proprietate al asociației reclamante asupra a 17.000 ha de teren forestier situat în Borșa

și a dispus ca comisia locală și cea județeană să reconstituie dreptul acesteia de proprietate asupra terenului și să emită actul de proprietate aferent.

51. Asociația reclamantă a susținut că, prin formularea a peste nouă căi extraordinare de atac împotriva hotărârii neexecutate, a căror majoritate fusese respinsă, iar una era încă pendinte, autoritățile interne au încercat cu rea-credință să împiedice executarea acesteia.

52. La 27 noiembrie 2014, asociația reclamantă a introdus o acțiune având ca obiect executarea hotărârii din 2005. La 16 ianuarie 2017, comisia județului Maramureș a emis un titlu de proprietate privitor la cele 17.000 ha de teren, fără a preciza însă locația exactă a acestuia. Cu toate acestea, la 27 noiembrie 2020, Curtea de Apel Cluj a constatat că, în pofida emiterii unui titlu de proprietate, asociației reclamante nu îi fusese reconstituit dreptul de proprietate asupra terenului la care era îndreptățită și că nu a avut loc nicio repunere efectivă în drepturi. În plus, mai multe părți din terenurile solicitate de asociația reclamantă păreau să fi fost cedate terților în cadrul procedurilor de restituire.

53. În conformitate cu informațiile disponibile Curții, procedura de executare este în continuare pendinte în fața instanțelor interne.

54. În urma unei cereri formulate de asociația reclamantă la 15 februarie 2017 în temeiul art. 906 din Codul de procedură civilă (*infra*, pct. 157), Tribunalul Bistrița-Năsăud a dispus ca comisia locală și cea județeană să plătească asociației reclamante daune cominatorii de 1.000 RON pe zi până la executarea hotărârii din 2005. La 26 februarie 2018, Judecătoria Sighetu Marmației a stabilit suma definitivă care trebuie plătită de comisia locală Borșa cu titlu de penalități pentru neexecutarea hotărârii pentru perioada cuprinsă între 17 septembrie 2016 și data pronunțării hotărârii ca fiind de 527.000 RON. Până în prezent, asociația reclamantă nu a obținut executarea hotărârii, care a făcut în mod constant obiectul unor căi extraordinare de atac, al unor cereri de suspendare a executării și al unor contestații la executare.

55. Asociația reclamantă a susținut că autoritățile interne au cerut în mod constant dizolvarea sa de către instanțe, pretinzând că, potrivit legii, dizolvarea unei astfel de asociații ar avea ca rezultat preluarea tuturor proprietăților sale de către autoritatea locală. În special, prin emiterea unor decizii de impunere pentru impozitul pe teren pentru perioada 2012—2017 în valoare de aproximativ 500.000 EUR, autoritățile locale au încercat să declare asociația reclamantă în insolvență. La 27 noiembrie 2020, Curtea de Apel Cluj, în calitate de instanță de fond, a anulat toate deciziile fiscale pe motiv că, în esență, terenul nu fusese niciodată acordat efectiv asociației reclamante, care, prin urmare, nu era proprietar al terenului, astfel încât nu putea fi datorată nicio taxă pe teren. Această hotărâre a fost atacată de autoritățile fiscale, iar recursul este pendinte în fața ÎCCJ (primul termen de judecată fiind stabilit pentru 19 mai 2022).

La 4 februarie 2021, autoritățile au emis noi decizii fiscale (impozit pe teren și restanțe) în valoare de aproximativ 890.000 EUR. Asociația reclamantă a susținut că a contestat aceste decizii.

56. În plus, autoritățile locale au depus o cerere de dizolvare a asociației reclamante pe motiv că nu fusese constituită legal și nu urmărea un scop legal. Potrivit informațiilor aflate la dispoziția Curții, cererea a fost respinsă la 15 iulie 2021 de Judecătoria Bistrița-Năsăud. Această hotărâre a fost atacată cu recurs și procedura este pendinte în fața Tribunalului Bistrița-Năsăud.

(k) **Danci, Cererea nr. 20.341/19**

57. Prin Hotărârea definitivă din 10 octombrie 2007 pronunțată de Tribunalul Maramureș, a fost recunoscut dreptul soțului reclamantei la un lot de teren de 0,75 ha în Borșa, într-o

locație numită „Gura Repezii” sau „Acasă”, și s-a dispus ca comisiile competente să emită un act de proprietate și să stabilească reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenului respectiv.

58. Lotul de teren relevant nu putea fi pus la dispoziția reclamantului, întrucât părți terțe își înregistraseră deja propriile titluri pentru aceeași proprietate încă din 2004. Astfel de circumstanțe, în opinia autorităților locale, făceau imposibil în mod obiectiv ca hotărârea să fie pusă în executare.

59. Prin urmare, comisia locală Borșa a invitat-o pe reclamantă la 15 martie 2016 să își prezinte poziția cu privire la posibilitatea să primească un alt lot de teren sau o compensație plătită în conformitate cu legea. Invitația nu a fost acceptată niciodată de reclamantă. Întrucât nu a fost de acord să accepte o soluție alternativă, autoritățile nu au putut avansa în încercările lor de a pune în executare hotărârea.

(l) **Asociația „Composesorat Mutu Coasta Ursului Straja Lupeni”, Cererea nr. 25.811/19**

60. Prin Hotărârea definitivă din 5 mai 2017, Tribunalul Hunedoara a recunoscut dreptul de proprietate al asociației reclamante, care formulase acțiunea de restituire în 2005, asupra unei suprafețe totale de 207,32 ha de pășune și terenuri forestiere. Instanța a solicitat comisiei locale și celei județene reconstituirea dreptului de proprietate și să emită titlurile de proprietate aferente (a se vedea, de asemenea, *infra*, pct. 197).

(m) **Ovidiu Paul Ștefănescu, Cererea nr. 27.761/19**

61. Prin Hotărârea definitivă din 25 iunie 2010, Judecătoria Câmpulung a constatat că reclamantul este îndreptățit la reconstituirea dreptului de proprietate asupra 75 ha de teren, în special 4,9 ha de teren agricol, 3,9 ha de pășune și 66,22 ha de teren forestier situat în Mihăești.

62. În 2011, reclamantului i s-a reconstituit dreptul de proprietate asupra unui lot de 14,42 ha de teren forestier, însă nu a fost emis niciun act de proprietate.

63. În 2015, reclamantului i s-a reconstituit dreptul de proprietate asupra două terenuri cu un total de 8,8 ha, incluzând terenurile agricole și pășunile. Nu a fost emis niciun act de proprietate.

64. Prin Hotărârea definitivă din 6 decembrie 2016, Tribunalul Argeș a confirmat că reclamantul este îndreptățit la reconstituirea dreptului de proprietate asupra restului de 35,80 ha de teren forestier în locul inițial și 16 ha de teren cu aceeași valoare într-o altă locație, precum și să îi fie emise acte de proprietate pentru toate cele 75 ha de teren.

65. La 13 septembrie 2018, reclamantul a formulat în fața instanțelor o cerere în temeiul art. 906 din Codul de procedură civilă (*infra*, pct. 157), solicitând daune cominatorii pentru neexecutarea hotărârii din 2016. Prin hotărârea definitivă din 20 noiembrie 2018, Judecătoria Câmpulung a respins cererea ca nefondată. Instanța a hotărât că, în ceea ce privește neexecutarea hotărârii, nu existase rea-credință din partea comisiei locale și că hotărârea neexecutată nu fusese încă executată pe motiv că terenul trebuia transferat din proprietate publică în proprietate privată a statului și apoi pus la dispoziția comisiei județene pentru a putea fi luate măsuri suplimentare pentru reconstituirea dreptului de proprietate al reclamantului și pentru a-i elibera actele de proprietate necesare. Comisia locală luase deja măsurile necesare și solicitase autorităților relevante să continue transferul necesar, fără însă niciun rezultat real. Instanța a considerat, de asemenea, că procedura era foarte greoaie și de lungă durată și că, în cazul în care, la un moment dat, s-ar fi dovedit a fi excesiv de lungă, reclamantul putea formula o nouă cerere.

66. La 5 decembrie 2019, reclamantul a solicitat instanțelor să dispună ca autoritățile competente (guvernul, comisiile relevante și Romsilva) să inițieze proceduri pentru a efectua transferul terenului la care era îndreptățit din proprietatea

publică în proprietatea privată a statului. Procedura este încă pendinte în fața instanței de fond.

(n) **Șendroi, Cererea nr. 28.615/19**

67. La 5 septembrie 2014, Judecătoria Târgu Jiu a dispus ca autoritățile locale să emită și să înainteze comisiei județene anumite documente (planuri și măsurători ale terenului) pentru emiterea de acte de proprietate pentru două terenuri pentru care reclamantului îi fuseseră recunoscute drepturile de proprietate. Un lot de teren agricol măsura 3,11 ha, iar celălalt, care măsura 1,25 ha, era teren forestier. Curtea a dispus, de asemenea, ca primarul localității să îi plătească reclamantului 50 RON pentru fiecare zi de întârziere în executarea hotărârii.

68. Prin Hotărârea din 31 martie 2017, Tribunalul Gorj a admis cererea formulată de reclamant în temeiul art. 906 din Codul de procedură civilă (*infra*, pct. 157 de mai jos) ca primarul localității să plătească sumele stabilite în hotărârea neexecutată din 2014. Nu există informații cu privire la plata efectivă a unor astfel de sume.

69. În urma mai multor procese în care reclamantul a contestat suprafața totală a terenurilor agricole, Judecătoria Târgu Jiu a constatat, prin hotărârea din 23 ianuarie 2019, care a devenit definitivă la 8 iulie 2020, că suprafața totală la care avea dreptul reclamantul era de 3,11 ha (care includea un lot în litigiu de 0,6214 ha).

70. Din dosarul cauzei reiese că, în ceea ce privește terenurile agricole, autoritățile au emis două titluri de proprietate, unul pentru o suprafață de 2,90 ha (datat 7 martie 2019), iar celălalt pentru o suprafață de 0,21 ha (datat 11 iunie 2019).

71. În ceea ce privește terenurile forestiere, două dosare date 18 decembrie 2018 confirmau că este îndreptățit la reconstituirea dreptului de proprietate asupra a două terenuri, de un ha, respectiv, de 0,25 ha. Procedura de emitere a titlurilor de proprietate aferente era încă pendinte, întrucât depindea de transferul terenului din proprietatea publică în proprietatea privată a statului.

72. Reclamantul a solicitat instanțelor anularea titlurilor menționate (*supra*, pct. 70) și a hotărârilor de acordare a posesiei (*supra*, pct. 71), în esență pe motiv că autoritățile locale nu se conformaseră hotărârii neexecutate cu privire la suprafața totală a terenului la care era îndreptățit (de asemenea, pct. 69 *in fine*). Procesele au fost suspendate până la pronunțarea unei decizii în cadrul procesului penal paralel privind modul de emitere a documentelor menționate.

(o) **Stoiculescu, Cererea nr. 33.596/19**

73. Prin Hotărârea definitivă din 22 iunie 1998, Tribunalul Olt a dispus reconstituirea dreptului de proprietate al reclamantului de către comisia locală competentă asupra unui lot de teren în Scărișoara, dintre care 0,15 ha erau *intra muros* (intravilan), iar 0,10 ha erau *extra muros* (extravilan).

74. Întrucât hotărârea nu fusese executată, în 2017 reclamantul a solicitat executarea acesteia printr-un executor judecătoresc. Prin Hotărârea definitivă din 18 octombrie 2018, Tribunalul Olt a respins cererea reclamantului ca prescrisă, constatând că art. 706 din Codul de procedură civilă (*infra*, pct. 156) prevedea că cererile privind executarea drepturilor de proprietate trebuiau formulate în termen de zece ani.

75. La 21 ianuarie 2019, comisia locală l-a informat pe reclamant că proprietățile revendicate aparțineau unor terți începând din anii '90, titlurile de proprietate ale acestora fiind emise în 1995.

76. Guvernul a susținut că, potrivit comisiei locale, hotărârea nu putea fi executată din cauza necesității de a proteja interesele terților care își construiseră casele pe respectivul teren. Pe de altă parte, reclamantul a refuzat să accepte orice soluție alternativă, cum ar fi acordarea unui alt lot, care să fie identificat într-un stadiu ulterior, sau plata unei compensații.

77. La 25 mai 2021, reclamantul a fost invitat să participe la o ședință a comisiei locale, care urma să aibă loc la 28 mai, pentru a „găsi o soluție pentru executarea hotărârii din 1998”. Curtea nu a primit nicio altă informație cu privire la această ședință și nicio altă propunere concretă prezentată reclamantului în vederea executării hotărârii respective.

(p) Lie, Cererea nr. 43.586/19

78. Dreptul antecesorilor reclamantului de a li se emite titlu de proprietate și la reconstituirea dreptului de proprietate asupra a două loturi de teren agricol (neidentificate), totalizând 16,75 ha, a fost recunoscut de Tribunalul Brașov prin deciziile definitive din 18 martie 2004, respectiv 11 februarie 2019. Reclamantul a susținut că are dreptul la două șeptimi din întreaga moștenire.

79. Guvernul a susținut că, întrucât locația inițială nu a putut fi identificată, reclamantul însuși neputând să o indice, comisia locală a făcut propuneri alternative, în temeiul art. 12 din Legea nr. 165/2013 (*infra*, pct. 144). Reclamantul și, în parte, ceilalți moștenitori au refuzat propunerile, reclamantul fiind singura persoană care a contestat neexecutarea hotărârii în fața instanțelor. Prin urmare, comisia locală a formulat o cerere în fața instanțelor interne solicitând ca reclamantii să accepte propunerile. Această cerere a fost respinsă în 2016, instanța constatând că, în conformitate cu art. 16 din Hotărârea Guvernului nr. 401/2013 (*infra*, pct. 146), comisia locală putea trimite titlul de proprietate și procesul-verbal de punere în posesie asupra unui lot de teren prin poștă, în cazul în care reclamantul refuza să fie prezent la data citării pentru finalizarea procedurii. În consecință, comisia locală a reformulat cererea adresată reclamantului și celorlalți moștenitori, invitându-i să semneze procesul-verbal de punere în posesie, fără niciun succes.

80. La 20 septembrie 2019, reclamantul a contestat în fața instanțelor propunerile alternative formulate de comisia locală. Această cerere este pendinte în fața instanței de fond.

81. Guvernul a indicat, de asemenea, că reclamantul a formulat mai multe cereri în fața instanțelor interne, solicitând, în temeiul art. 906 din Codul de procedură civilă și al legislației în domeniul răspunderii civile (*infra*, pct. 160), despăgubiri pentru neexecutarea și/sau lipsa de folosință a proprietății la care acesta avea dreptul. O parte din cererile sale sunt încă pendinte, în timp ce altele au fost admise, reclamantul obținând deja despăgubiri în valoare de 86.267,93 RON (aproximativ 19.000 EUR), ceea ce, în opinia Guvernului, depășea valoarea proprietății în sine.

2. *Incapacitatea autorităților de a stabili un quantum pentru despăgubire și/sau de a plăti o astfel de despăgubire*

(a) Nicolaiescu, Cererea nr. 15.930/19

82. Prin Hotărârea definitivă din 10 ianuarie 1994 pronunțată de Tribunalul Vâlcea s-a dispus reconstituirea dreptului de proprietate al reclamantului de către comisia locală asupra unui lot de teren de 4.700 mp, inclusiv cei 1.820 mp solicitați în prezenta cerere. Reclamantul deținea terenul respectiv până la 13 februarie 2006, când Curtea de Apel Pitești a constatat, în cadrul unui proces la care reclamantul nu a fost parte, că terenul era deținut de o terță parte (o societate de drept privat). Dreptul reclamantului la reconstituirea dreptului de proprietate asupra unui lot de teren de 1.820 mp a fost invalidat ulterior și i s-a emis un titlu de proprietate pentru restul de 2.880 mp.

83. La 16 septembrie 2011, Tribunalul Vâlcea a constatat că comisia județeană și cea locală erau obligate, în temeiul principiilor în materie de răspundere civilă delictuală (*infra*, pct. 160), să plătească reclamantului suma de 5.000 EUR cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral cauzat de întârzierea executării deciziei din 1994. Această sumă a fost plătită integral reclamantului.

84. Întrucât nu mai exista teren disponibil pentru reclamant, la 15 octombrie 2009, comisia județeană a validat o propunere a comisiei locale de acordare a unor măsuri compensatorii. Această decizie nu a fost contestată în fața instanțelor.

85. La 9 martie și la 2 decembrie 2015, comisia locală a solicitat reclamantului documente suplimentare (precum cererea inițială de restituire, documente care să ateste dreptul de proprietate, documente de identificare, copii ale hotărârilor relevante pronunțate în cauza sa), pe care acesta ar fi refuzat să le prezinte.

86. La 8 februarie 2021, dosarul reclamantului care conținea propunerea comisiei locale de a-i acorda o despăgubire a fost transmis către prefectura Vâlcea pentru a putea fi înaintat ANPR spre a fi examinat suplimentar.

(b) Mihaela Ștefănescu, Cererea nr. 16.337/19

87. La 14 februarie 2002, reclamanta a formulat două cereri în temeiul Legii nr. 10/2001 solicitând măsuri compensatorii pentru două proprietăți din Ploiești, situate pe Strada Ulterului nr. 16, respectiv Strada Paris nr. 7.

88. Prin Hotărârea definitivă din 12 iunie 2014, Tribunalul Prahova a dispus ca autoritatea locală să emită o decizie de despăgubire pentru cele două proprietăți menționate, reconstituind dreptul acesteia de proprietate asupra unor terenuri echivalente cu proprietățile originale în suprafață totală de 10.856,56 mp.

89. Pe baza deciziei din 2014 menționate și ca urmare a unei noi cereri formulate de reclamantă la 7 noiembrie 2016 în temeiul art. 906 din Codul de procedură civilă (*infra*, pct. 157), la 11 decembrie 2017, Judecătoria Ploiești a dispus ca municipiul Ploiești să plătească reclamantei 100 RON pentru fiecare zi de neexecutare, de la data la care hotărârea a devenit definitivă. Recursul formulat de reclamantă împotriva acestei hotărâri având ca scop majorarea cuantumului penalității zilnice la 300 RON a fost respins la 2 octombrie 2018 pentru neplata integrală a taxei de timbru.

90. În urma unei decizii din 2017, suma definitivă care trebuia plătită cu titlul de despăgubire pentru neexecutare, în sensul art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă (*infra*, pct. 157), a fost stabilită de Judecătoria Ploiești la 23 mai 2019 ca fiind de 10.000 RON. Nu există informații la dispoziția Curții cu privire la plata acestei sume.

(c) Marcea, Cererea nr. 36.372/19

91. Antecesorul reclamantei, E.O., împreună cu M.C., a inițiat procedura în temeiul Legii nr. 10/2001, solicitând restituirea unei proprietăți situate pe strada Sfântu Dumitru nr. 4, Craiova. Prin decizia din 9 februarie 2007, ÎCCJ a dispus ca reclamantilor să li se acorde o despăgubire cu o valoare estimată de 14.287.344.998 lei (aproximativ 1.438.662 EUR). În consecință, la 18 noiembrie 2009, ANPR a emis o decizie de despăgubire pentru această sumă, notificată la 20 aprilie 2010.

92. Cererea antecesorului adresată Curții, care privea în esență pretensele deficiențe ale mecanismului de restituire, inclusiv în ceea ce privește tipul de compensație acordată, a fost respinsă la 13 mai 2014 pe motiv că mecanismul instituit prin noua lege oferea o serie de măsuri reparatorii efective care trebuiau epuizate de reclamanți [a se vedea *Rotescu și alții împotriva României* (dec). (Comitetul), nr. 6.524/03 și alte 440 de cereri, 13 mai 2014].

93. La 14 august 2014, reclamantul a informat ANPR că antecesorul său a murit și, în calitatea sa de moștenitor, a solicitat emiterea unui titlu de plată pentru jumătate din suma stabilită în decizia de despăgubire. La 21 iulie 2015, cererea, depusă în temeiul art. 41 din Legea nr. 165/2013 (*infra*, pct. 152), a fost reformulată. Răspunsul autorității din 5 noiembrie 2015, care afirma că termenul de 3 ani de depunere a unei astfel de cereri a expirat în 2012, a fost contestat de reclamant în fața instanțelor.

94. Prin decizia din 11 decembrie 2018, Curtea de Apel București a respins cererea reclamantului de emitere a unui titlu de plată. Instanța a constatat că art. 41 din Legea nr. 165/2013 (*infra*, pct. 152) nu era relevant în cauză la data intrării în vigoare, deoarece era decăzut din dreptul său la despăgubire. În orice caz, instanța a constatat că autoritatea îndreptățită să decidă în ceea ce privește cererea de acordare a dreptului la despăgubire a reclamantului era CNCI, care nu era parte la procedură, nu ANPR. Reclamantul nu a probat că a depus o cerere de plată la CNCI.

95. Prin Decizia din 15 decembrie 2017 pronunțată de Curtea de Apel București, cereri similare celor descrise anterior la pct. 93, depuse de moștenitorul lui M.C., au fost admise, ANPR fiind somată să emită o decizie de plată pentru jumătate din suma totală. Instanța a constatat că, contestând mecanismul de compensare în fața Curții (*supra*, pct. 92), atât E.O., cât și M.C. au dat dovadă de diligență în ceea ce privește menținerea și susținerea pretențiilor lor și nu puteau fi sancționați pentru faptul că nu au solicitat un certificat de plată în termen de trei ani începând cu anul 2009 în timp ce așteptau rezultatul procedurii în fața Curții.

96. În 2019, reclamantul a depus o cerere în fața ANPR, solicitând emiterea unui certificat de plată. Autoritatea a dat un răspuns negativ la 23 mai 2019, făcând trimitere la rezultatul nefavorabil al procedurii finalizate prin Decizia din 11 decembrie 2018 (*infra*, pct. 94).

97. Guvernul a susținut că, având în vedere hotărârea Curții Constituționale din 16 iulie 2020 (*infra*, pct. 171), reclamantul era încă îndreptățit să opteze pentru emiterea unui certificat de plată, prin formularea unei cereri corespunzătoare în fața ANPR.

3. Incapacitatea autorităților de a emite o decizie cu privire la cererile de despăgubire formulate de reclamanți în temeiul Legii nr. 165/2013

(a) **Moisă, Cererea nr. 23.253/19, și Țiplea, Cererea nr. 23.256/19**

98. În 2001, antecesorul reclamantilor a depus la autoritățile administrative cereri de restituire pentru două proprietăți din Vaslui, și anume un lot de teren de 460 mp și o casă, situate pe strada Traian nr. 48, precum și un sfert dintr-un lot de teren de 222 mp situat pe strada Traian nr. 46.

99. La 2 iulie 2001, primarul a respins cererea de *restitutio in natura* în ceea ce privește lotul de teren de 460 mp și a propus acordarea unor măsuri compensatorii, fără a le calcula. Această decizie a fost contestată în fața instanțelor. Prin Hotărârea definitivă din 26 iunie 2002, Tribunalul Vaslui a modificat parțial decizia în litigiu, constatând că antecesorul reclamantilor avea dreptul la o despăgubire care trebuia să aibă legătură cu valoarea de piață a terenului, stabilită ulterior de instanță pe baza unui raport de expertiză la suma de 506.222.640 ROL¹.

100. La 8 iunie 2010, Primăria Municipiului Vaslui a emis o decizie prin care recunoștea dreptul antecesorului reclamantilor la despăgubiri pentru cele două proprietăți menționate (*infra*, pct. 98), întrucât *restitutio in natura* nu mai era posibilă. Dosarul a fost transmis la CNCI la 12 februarie 2016.

101. La 10 ianuarie 2018, reclamantii au formulat o cerere în fața instanțelor interne, solicitând o decizie de despăgubire din partea CNCI. La 20 noiembrie 2018, Curtea de Apel din București a confirmat hotărârea primei instanțe și a respins pretențiile reclamantilor ca fiind premature. Instanțele au constatat că solicitarea fusese trimisă CNCI în 2016 și că, în temeiul art. 34 alin. (2) din Legea nr. 165/2013 (*infra*, pct. 153), termenul în care se aștepta pronunțarea unei decizii de către autoritatea administrativă respectivă era de 60 de luni de la data primirii dosarului. Cu toate acestea, dosarele erau tratate în ordine cronologică. Instanța a considerat că examinarea dosarului reclamantilor nu putea fi considerată o prioritate în

sensul art. 34 alin. (5) din lege (*infra*, pct. 153 *in fine*), întrucât nicio instanță nu recunoscuse în mod explicit dreptul acestora la proprietatea solicitată, cu excepția terenului de 440 mp (*infra*, pct. 99). Prin urmare, CNCI avea obligația de a pronunța o decizie cu privire la dreptul acestora și la cuantumul despăgubirii.

102. Într-o scrisoare transmisă Guvernului la 17 februarie 2021, ANPR susținea că dosarul reclamantilor era pendinte în fața CNCI, întrucât nimeni nu fusese încă desemnat să îl examineze.

(b) **Tătărașu, Cererea nr. 34.474/19**

103. La 13 iunie 2001, antecesorul reclamantei a depus o plângere la autoritățile administrative, solicitând restituirea proprietății (306 mp de teren) situată pe strada Cerceluș nr. 56, București.

104. În 2017, reclamanta a contestat în fața instanțelor incapacitatea acestor autorități de a pronunța o decizie în cauza sa. La 28 noiembrie 2019, Curtea de Apel din București a confirmat hotărârea pronunțată de instanța de fond din 2017, prin care se dispunea ca Primăria Municipiului București să acorde reclamantei măsuri compensatorii pentru proprietatea deținută de antecesorul reclamantei.

105. Potrivit observațiilor Primăriei Municipiului București din 11 februarie 2021, proiectul deciziei de despăgubire era pendinte în fața instituțiilor decizionale.

106. Reclamanta a susținut că nu a fost emisă nicio decizie de despăgubire și că nu a fost plătită nicio despăgubire.

B. Compensații derizorii

1. **Văleanu, Cererea nr. 59.012/17**

107. În urma unei cereri de despăgubire în 2001 pentru o proprietate situată în Fălticeni, la 20 noiembrie 2007, Tribunalul Suceava a admis dreptul reclamantei la despăgubire și a solicitat autorităților administrative competente să îi acorde suma corespunzătoare. În consecință, la 27 ianuarie 2015, CNCI a stabilit că avea dreptul la o despăgubire în cuantum de 13.301 RON, calculată conform grilei notariale din 2013.

108. Această decizie a fost contestată de reclamantă, care a considerat o astfel de despăgubire ca fiind derizorie și cu încălcarea dreptului de a obține o sumă proporțională în mod rezonabil cu valoarea de piață a proprietății, astfel cum prevedea legislația relevantă la momentul pronunțării hotărârii neexecutate din 2007 (*supra*, pct. 107). Aceasta a prezentat la dosarul cauzei un raport de expertiză din 2009 care estima valoarea proprietății la 279.200 RON.

109. Un alt raport de expertiză a fost prezentat instanțelor în 2016, care afirma că valoarea de piață a proprietății era de 174.234 RON. Prin hotărârea din 9 noiembrie 2009, Curtea de Apel București a respins pretențiile reclamantei ca nefondate. Instanța a constatat că calculul despăgubirii datorate s-a bazat pe dreptul intern relevant, și anume art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013 (*infra*, pct. 148), validat în mai multe rânduri ca fiind constituțional de către Curtea Constituțională, aceasta din urmă considerând că legiuitorul avea dreptul să plafoneze despăgubirile acordate în scopuri de echilibrare bugetară.

110. La 27 martie 2017, reclamantei i-a fost emis un certificat de plată, în conformitate cu constatările instanței (*supra*, pct. 109).

111. La o dată nespecificată, reclamanta a încasat suma de 13.301 RON (de asemenea, *infra*, pct. 194).

2. **Strugaru, Cererea nr. 47.070/18**

112. În 1991, antecesorul reclamantei a inițiat o procedură administrativă, solicitând restituirea proprietății sale, care fusese naționalizată în 1961. Prin Decizia din 4 decembrie 2008, Judecătoria Drobeta-Turnu Severin a admis dreptul reclamantei de a primi despăgubiri pentru terenul de 3,8 ha de care antecesorul său fusese privat în timpul regimului comunist.

¹ La 1 iulie 2005, 10.000 ROL au devenit 1 RON.

113. La 19 aprilie 2018, Curtea de Apel din București a schimbat hotărârea instanței de fond din 22 decembrie 2016 și a dispus ca CNCI să emită o decizie de despăgubire în favoarea reclamantei în cuantum de 7.600.000 RON, echivalentul a 3,8 ha teren în Drobeta-Turnu Severin.

114. Instanța de apel a considerat că terenul trebuia evaluat în conformitate cu art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013, astfel cum a fost modificat la 19 mai 2017 (*infra*, pct. 149), care prevedea că valoarea proprietății trebuia evaluată în raport cu locația și cu specificațiile tehnice pe care le avea la momentul privării de posesie. În consecință, menționând că, la momentul faptelor, și anume în 1961, terenul era *extra muros*, instanța de apel a apreciat valoarea acestuia ca fiind de 15.200 RON (aproximativ 3.380 euro).

115. Reclamantul a prezentat un raport de evaluare care indica faptul că terenul, care era *intra muros*, valora 6.329.000 RON (aproximativ 1.406.400 EUR).

116. La 5 iulie 2018, CNCI a emis o decizie de despăgubire pentru 15.200 RON, în conformitate cu hotărârea instanței de apel (*supra*, pct. 114). Guvernul a susținut că reclamanta avea dreptul de a depune o cerere scrisă prin care să solicite plata acestei despăgubiri.

3. Cobzaru, Cererea nr. 21.500/19

117. În 1995, antecesorii reclamantei au formulat o acțiune având ca obiect restituirea proprietății lor. La 31 ianuarie 2017, CNCI a emis o decizie de despăgubire în favoarea reclamantei pentru suma de 249.708 RON, sumă stabilită în temeiul art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013 (*infra*, pct. 148). Reclamanta a contestat această sumă, considerând-o prea scăzută în raport cu valoarea de piață a proprietății și, prin urmare, inechitabilă. Ea a prezentat un raport din 2009, care estima valoarea proprietății revendicate la 1.147.269,37 RON.

118. La 28 ianuarie 2019, Curtea de Apel București a confirmat cuantumul fixat de CNCI, considerând că despăgubirea fusese acordată în conformitate cu legislația aplicabilă la momentul emiterii deciziei de despăgubire.

C. Anularea titlurilor de proprietate ale reclamanzilor

1. Ionescu și alții, Cererea nr. 28.856/18

119. Pe baza unei cereri de restituire formulate în 2005 cu privire la un lot de teren de 3 ha, reclamanzii au primit, la 12 februarie 2010, titlu de proprietate pentru un teren de 2,12 ha din Craiova.

120. Prin Decizia din 13 decembrie 2017, Tribunalul Dolj a admis cererile formulate de Societatea Națională a Căilor Ferate — sucursala Craiova, prin care se solicita anularea titlului de proprietate al reclamanzilor pe motiv că respectivele terenuri aparținuseră dintotdeauna statului, fiind administrate de sucursala Craiova a SNCFR.

121. În consecință, la 29 martie 2018, reclamanzii au solicitat reconstituirea dreptului de proprietate asupra unui lot de teren echivalent. Cererea lor, înregistrată ca cerere de restituire „nouă” în 2018, este pendinte în fața comisiei locale din Craiova și așteaptă să fie soluționată în conformitate cu normele prioritare stabilite în legea privind evaluarea cererilor de despăgubire (în esență, în ordine cronologică, a se vedea *infra*, pct. 153 *in fine*). Prin urmare, întrucât noua cerere se consideră că a fost formulată în 2018, trebuie să acorde prioritate tuturor celorlalte cereri care erau deja pendinte la momentul respectiv.

2. Nicolicea și alții, Cererea nr. 25.503/19

122. Prin intermediul a patru titluri de proprietate emise în 1999, 2003, respectiv 2004, reclamanzilor le-a fost reconstituit dreptul de proprietate asupra patru terenuri situate pe strada Avram Iancu, Florești (a se vedea tabelul anexat).

123. În urma unei cereri formulate în 2004 de reclamanzii în fața instanțelor interne pentru a le fi înregistrate titlurile de proprietate în cartea funciară, la 24 octombrie 2018, Tribunalul Cluj a anulat cele patru titluri de proprietate menționate ca fiind emise în legătură cu terenuri care, chiar și la momentul emiterii,

făceau parte din zona de protecție sanitară a surselor de apă Cluj-Napoca și, prin urmare, din proprietatea publică a județului Cluj.

124. Guvernul a susținut că, potrivit informațiilor transmise de comisia locală Florești, reclamanzii nu au formulat alte cereri de despăgubire ca urmare a anulării titlurilor lor de proprietate.

3. Ciotu, Cererea nr. 34.359/19

125. În urma unei decizii a comisiei județene din 3 aprilie 1995 în temeiul art. 8 din Legea nr. 18/1991, în favoarea reclamantei a fost emis în 1996 un titlu de proprietate pentru 0,15 ha de teren agricol în județul Suceava, Cajvana, pentru care fusese deja reconstituit dreptul de proprietate în 1991. Această proprietate i-a fost acordată în calitate sa de fostă membră a Cooperativei pentru Producția Agricolă (denumită în continuare „CAP”), nu ca fostă deținătoare a (oricărui) lot de teren preluat de CAP.

126. Într-o evaluare ulterioară a legalității deciziei din 1995, efectuată *ex proprio motu*, în 1999, prefectura Suceava a constatat că comisia locală a oferit loturi de teren unui număr de 1.225 de persoane care utilizau terenuri care aparțineau satului (pășune) și, prin urmare, nu erau adecvate pentru restituire. Reclamanta a susținut că nu a fost niciodată notificată cu privire la această decizie și nu a putut niciodată să o conteste în fața instanțelor, aceasta devenind definitivă. În consecință, primăria locală a inițiat o serie de procese având ca obiect anularea a aproximativ 547 de titluri de proprietate, inclusiv cel al reclamantei.

127. Prin Hotărârea definitivă din 19 februarie 2019, Tribunalul Suceava a anulat titlul reclamantei emis în 1996 (*supra*, pct. 125), constatând că aceasta a obținut terenul cu încălcarea Legii nr. 18/1991, care prevedea că pășunile locale nu erau terenuri adecvate pentru stabilirea unui drept de proprietate privat (fie prin restituire, fie prin constituire, a se vedea *infra*, pct. 147).

128. O scrisoare a prefecturii Suceava din 9 februarie 2021, transmisă Curții de către Guvern, afirma că drepturile de proprietate ale reclamantei nu au fost stabilite pe baza dreptului acesteia la restituire, ci mai degrabă au fost constituite, și că, chiar și din cauza încălcării dispozițiilor art. 18 din Legea nr. 18/1991 (*infra*, pct. 147), ea nu avea nici dreptul la un alt teren, nici la o compensație în urma anulării titlului său.

D. Lipsa unei compensații pentru foloase nerealizate

Botez, Cererea nr. 31.613/19

129. În 1991, antecesorul reclamantei a formulat o cerere de restituire, solicitând recunoașterea dreptului său de proprietate asupra unei vițe-de-vie de 4 ha din Odobești.

130. La 19 iulie 2005, antecesorul reclamantei a fost înregistrat în cartea funciară ca deținând 3,3241 ha, iar impozitul pe teren corespunzător a fost plătit începând cu anul respectiv.

131. O hotărâre definitivă din 10 februarie 2006 a Curții de Apel Galați i-a admis cererea, dispunându-se reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenului respectiv de către comisia locală. O constatare similară a fost făcută de Tribunalul Vrancea la 10 octombrie 2013, dispunându-se reconstituirea dreptului de proprietate de către comisia locală și cea județeană și emiterea unui titlu de proprietate pentru o parte a terenului, și anume 3,3241 ha, întrucât fuseseră propuse măsuri compensatorii pentru restul de 6.545 mp, măsuri confirmate de Curtea de Apel Galați în 2009. Reclamanta a susținut că antecesorul său primise această compensație.

132. Printr-o decizie definitivă din 9 iunie 2011, Tribunalul Vrancea a dispus ca comisia locală și cea regională să îi plătească antecesorului reclamantei suma de 23,724 RON cu titlu de daune-interese pentru neexecutare (lipsa de folosință corespunzătoare perioadei 2005—2010, în conformitate cu art. 1082 și 1084 din vechiul Cod civil, a se vedea *infra*, pct. 159). Instanța a constatat că faptul că comisiile nu erau în culpă pentru nerespectarea hotărârii în cauză nu era relevant în acest context particular, întrucât autoritățile statului erau obligate să execute în totalitate hotărârile de restituire și orice amânare era

considerată nerezonabilă potrivit jurisprudenței Curții (instanța a făcut trimitere, *inter alia*, la *Sabin Popescu împotriva României*, nr. 48.102/99, 2 martie 2004).

133. La 18 aprilie 2013, pentru motive similare celor menționate (*supra*, pct. 132), Judecătoria Focșani a considerat că, în conformitate cu dispozițiile în materie de răspundere civilă delictuală (*infra*, pct. 160), aceleași comisii erau obligate să plătească reclamantei despăgubiri pentru neexecutarea deciziei în cauză, și anume cu titlu de lipsă de folosință pentru perioada 2011—2012, în cuantum de 9.463 RON.

134. La 11 aprilie 2017 reclamantei i-a fost emis un titlu de proprietate pentru terenul de 3.3455 ha; cu toate acestea, în pofida unui proces-verbal de punere în posesie emis în 2016 cu privire la acest teren, reclamanta nu a fost niciodată în măsură să se bucure de posesia bunului, întrucât terenul era ocupat de terți care aveau propriile titluri de proprietate concurente. O cerere a comisiei locale de anulare a titlurilor terților a fost respinsă de instanțe la 23 februarie 2017 ca lipsite de interes.

135. Procedura contestată în prezenta cerere a fost introdusă la 24 decembrie 2015, antecesorul reclamantei solicitând, în temeiul dispozițiilor în materie de răspundere civilă delictuală (*infra*, pct. 160), despăgubiri din partea comisiilor administrative relevante în cuantum de 14.000 RON pentru lipsa de folosință a terenului pentru perioadele 2012—2013, 2013—2014 și 2014—2015.

136. Judecătoria Focșani a admis cererea și a acordat reclamantei suma de 43.312,38 RON cu titlu de lipsă de folosință pentru cei trei ani anteriori, sumă stabilită pe baza unui raport financiar adăugat la dosar. Cu toate acestea, Tribunalul Vrancea a admis apelul ulterior al comisiilor și a respins pretențiile reclamantei la 29 noiembrie 2018. Instanța a constatat că comisiile relevante nu erau în culpă pentru neexecutarea hotărârilor în litigiu, întrucât, pe de o parte, terenul aparținea unor terțe părți, ale căror titluri de proprietate fuseseră admise de instanțe (*supra*, pct. 134), și, pe de altă parte, încercaseră să propună soluții alternative reclamantei (o altă viță-de-vie), propuneri care fuseseră respinse.

137. În această ultimă privință, reclamanta a susținut că terenul oferit ca alternativă era dispersat în mai multe loturi de teren mai mici și de o calitate inferioară, fiind terenuri în paragină, astfel încât propunerea era, așadar, inacceptabilă.

138. O acțiune în răspundere civilă delictuală (*infra*, pct. 160) introdusă de reclamantă în vederea obținerii de despăgubiri cu titlu de lipsă de folosință a terenului pentru perioada 2015—2018 este în prezent pendinte în fața Judecătoriei Focșani.

CADRUL JURIDIC ȘI PRACTICA RELEVANTĂ

I. Cadrul juridic

A. Prezentare generală a principalelor dispoziții legislative privind restituirea bunurilor imobile naționalizate înainte de 1989 sau, în lipsa restituirii, despăgubirea datorată

1. *Legislația aplicabilă înainte de adoptarea de către Curte a cauzei-pilot*

139. Principalele dispoziții legislative relevante pentru prezenta cauză sunt descrise în *Străin și alții împotriva României* (nr. 57.001/00, pct. 19—23, CEDO 2005—VII); *Păduraru împotriva României* [nr. 63.252/00, pct. 23—53, CEDO 2005—XII (extrase)]; *Maria Atanasiu și alții* (citată anterior, pct. 44—67); și *Preda și alții* (citată anterior, pct. 68—69).

2. *Legea nr. 165/2013 adoptată ca răspuns la cauza-pilot*

(a) **Prezentare generală**

140. Ca urmare a adoptării hotărârii-pilot a Curții (*Maria Atanasiu și alții*, citată anterior), a fost adoptată Legea nr. 165 din 20 mai 2013 (a se vedea, de asemenea, *supra*, pct. 9—10); legea nu a abrogat legislația anterioară privitoare la restituirea imobilelor naționalizate înainte de 1989, ci a restructurat mecanismul de despăgubire. Aceasta prevedea, ca regulă generală, restituirea în natură a imobilelor (*restitutio in natura*) și un sistem de despăgubiri în situațiile în care restituirea nu era posibilă.

141. Legea stabilea o foaie de parcurs pentru adoptarea unei serii de măsuri menite să pună în funcțiune mecanismul de despăgubire, inclusiv crearea de inventare la nivel local și central pentru identificarea terenurilor agricole și a terenurilor forestiere disponibile (păduri). Totodată, erau stabilite termene specifice și obligatorii pentru fiecare etapă administrativă a examinării acestor cereri de restituire. Legea prevedea, de asemenea, posibilitatea unui control jurisdicțional care să permită instanțelor interne să verifice legalitatea deciziilor administrative, dar și să acorde, dacă era necesar, restituirea sau despăgubirea solicitată.

142. De la intrarea sa în vigoare, legea a fost supusă mai multor modificări (peste 14 acte de modificare), care priveau în special termenii menționați și modul de stabilire a cuantumului despăgubirilor care trebuiau acordate reclamantilor. Unele dintre aceste modificări au făcut obiectul unei examinări din partea Curții Constituționale (a se vedea detaliile relevante mai jos).

(b) **Dispoziții relevante privind diverse tipuri de cauze**

(i) *Terenuri agricole și păduri (teren forestier)*

143. Art. 11 din Legea nr. 165/2013 prevedea obligația comisiilor locale și/sau județene competente de a elibera titluri de proprietate, de a efectua punerile în posesie sau de a lua o decizie cu privire la toate cererile de restituire a imobilelor formulate în fața acestora până la 1 ianuarie 2016 (dată prelungită ulterior până la 1 ianuarie 2017 și apoi până la 1 ianuarie 2018, deși ultima prelungire a fost declarată neconstituțională, a se vedea *infra*, pct. 161—163). În situația neîndeplinirii acestor obligații persoanele îndreptățite puteau formula plângeri în fața instanțelor interne.

Totodată, art. 7 din lege prevedea suspendarea tuturor etapelor administrative ale procedurii de restituire a terenurilor agricole sau forestiere până la întocmirea situației centralizatoare la nivel local.

Dispozițiile menționate au fost abrogate de legiuitor la 29 mai 2017 și nu au fost înlocuite cu alte dispoziții similare.

144. Art. 12 din lege prevede că reclamantii au dreptul să li se atribuie terenuri agricole pe vechile amplasamente. În cazul în care acest amplasament nu mai este disponibil, acestora li se alocă terenuri echivalente într-o altă locație, în ordinea de disponibilitate următoare: în primul rând, terenuri din rezerva comisiei locale; în al doilea rând, pe terenul proprietate publică, trecut în condițiile legii în proprietatea privată a statului, sau pe terenul proprietate privată a statului, care a fost administrat de institute, stațiuni de cercetare și instituții publice pe raza localităților învecinate, aflate în același județ; în sfârșit, pe islazul comunal. Reclamantii au dreptul de a refuza toate propunerile alternative, cu excepția celor care au implicat un transfer din proprietatea publică în proprietatea privată a statului.

145. Art. 13 din lege se referă la restituirea terenurilor forestiere care, în principiu și în măsura posibilului, trebuie efectuate pe vechile amplasamente; în situația în care acest lucru nu este posibil, reconstituirea dreptului de proprietate se face pe alte amplasamente de pe raza unității administrativ-teritoriale, chiar dacă acestea s-au aflat în proprietatea statului român. Interpretarea acestei dispoziții speciale a fost modificată de Curtea Constituțională în 2017 (*infra*, pct. 164). În situația în care pe raza unității administrativ-teritoriale nu există teren forestier disponibil, reconstituirea dreptului de proprietate se face pe terenuri forestiere situate pe raza altor unități administrativ-teritoriale din județ, cu aprobarea comisiei județene de fond funciar.

146. Art. 16 din Hotărârea Guvernului nr. 401 din 29 iunie 2013, care prevede normele de aplicare a legii, precizează etapele care trebuie urmate de comisia locală în cazul persoanelor cărora li s-a reconstituit dreptul de proprietate. În special, acestea sunt informate prin poștă, cu confirmare de primire, cu privire la data și locul unde se va face punerea în posesie. În cazul în care persoanele cărora li s-a făcut

comunicarea sau împuternicirii acestora nu se prezintă la procedura de citare menționată, punerea în posesie se face în prezența unor martori, de regulă proprietari vecini. Titlurile de proprietate, precum și procesele-verbale de punere în posesie se comunică prin poștă, cu scrisoare recomandată cu confirmare de primire. Aceleași dispoziții se aplică și situațiilor în care persoanele refuză să primească posesia asupra unor loturi de teren care sunt proprietatea privată a statului și sunt administrate de instituții publice (*supra*, pct. 144).

147. Art. 8 din Legea nr. 18/1991 (astfel cum era în vigoare la momentul faptelor) prevedea că terenurile vor fi restituite membrilor cooperatori care își cedaseră terenurile către cooperativele agricole de producție („CAP”) și, în cazul în care ar fi rămas vreun teren disponibil, celor care lucraseră pur și simplu la CAP, chiar dacă nu dețineau teren (*reconstituire* — restituirea proprietății pentru primii și *constituire* — stabilirea dreptului acestora din urmă). Art. 18 prevedea că, în cadrul procesului de stabilire a dreptului de proprietate, comisia locală nu dispunea decât de terenuri care nu fuseseră revendicate sau care fuseseră deja restituite celor îndreptățiți la restituire.

(ii) *Calcularea despăgubirii*

148. În temeiul art. 21 alin. (6) din lege, valoarea imobilului care urma să fie despăgubită trebuia stabilită prin aplicarea grilei notariale valabile în 2013 (anul intrării în vigoare a legii, a se vedea *supra*, pct. 140). Aceste evaluări conțineau informații privind valorile minime înregistrate pe piața imobiliară relevantă în anul precedent și erau întocmite și actualizate (de regulă) anual, în conformitate cu dispozițiile relevante din Codul fiscal privind tranzacțiile cu proprietățile imobiliare. Această modalitate de evaluare a despăgubirilor a fost validată în mai multe rânduri de Curtea Constituțională ca fiind conformă cu dreptul legiuitorului de a institui un mecanism de despăgubire care să respecte bugetul echilibrat (*infra*, pct. 166).

Dacă amplasamentul sau specificațiile tehnice ale imobilului solicitat nu puteau fi stabilite cu certitudine pe baza documentelor prezentate în dosarul de despăgubire, evaluarea lua în considerare valorile minime stabilite în grila notarială pentru zona respectivă și pentru tipul de construcție similar; dacă suprafața totală a imobilului nu putea fi stabilită cu certitudine, evaluarea lua în considerare valorile minime menționate, aplicate pentru o suprafață de 21 mp.

149. Începând cu data de 29 mai 2017, evaluarea trebuia efectuată având în vedere amplasamentul și caracteristicile tehnice ale imobilului (inclusiv categoria de folosință a terenului și tipul construcției), relevante la data confiscării/exproprierii. Această modificare specială a fost evaluată și validată ca fiind echitabilă de Înalta Curte de Casație și Justiție (*infra*, pct. 172 de mai jos). Întrucât procesul de despăgubire a fost prelungit și pentru a se asigura că nivelul despăgubirilor reflecta în mod rezonabil valoarea proprietății, dispozițiile au fost modificate de mai multe ori în 2020, în principal cu scopul de a stabili o legătură între evaluarea cuantumului și o perioadă cât mai apropiată posibil de momentul emiterii deciziei. Aceste modificări, în formele lor succesive, au făcut obiectul unei examinări prealabile și ulterioare din partea Curții Constituționale la 7 octombrie 2020 (*infra*, pct. 168), respectiv 18 martie 2021 (*infra*, pct. 170).

150. Această din urmă decizie, prin care s-a constatat că prevederile modificate ale Legii nr. 163/2015 sunt neconstituționale, a condus la o situație problematică gravă în plata despăgubirilor, amânată pentru câteva luni, până când Guvernul a adoptat la 9 iulie 2021 ultima modificare la art. 21 alin. (6). În ultima sa versiune, aflată în vigoare în prezent, despăgubirile se calculează, în ceea ce îi privește pe toți solicitanții, prin aplicarea grilei notariale valabile pentru anul precedent emiterii deciziei de către Comisia Națională, în considerarea caracteristicilor tehnice ale imobilului și a categoriei de folosință la data preluării acestuia.

151. Art. 24 alin. (2) și (4) plafonează despăgubirea care trebuie acordată terților la suma dintre prețul plătit fostului proprietar sau moștenitorilor legali ori testamentari ai acestuia pentru tranzacționarea dreptului de proprietate și o cotă de 15% din diferența până la valoarea imobilului stabilită conform art. 21 alin. (6) din lege. În cazul în care prețul plătit nu poate fi stabilit, despăgubirea este limitată la 15% din valoarea stabilită în conformitate cu art. 21 alin. (6) din lege (a se vedea, de asemenea, *infra*, pct. 173).

152. Art. 41 din Legea nr. 163/2015 prevede că valoarea sumelor de bani reprezentând despăgubiri acordate și aprobate de CNCI înainte de intrarea în vigoare a acestei legi, precum și a sumelor stabilite prin hotărâri judecătorești, rămase definitive și irevocabile la data intrării în vigoare a legii, se face în termen de 5 ani, în tranșe anuale egale, începând cu 1 ianuarie 2014 (a se vedea interpretarea prezentului articol, astfel cum a fost dată de ÎCCJ și Curtea Constituțională *infra*, pct. 171 și 175).

(iii) *Soluționarea administrativă și judiciară: termene*

153. Art. 33 și 34 precizează termenele pe care autoritățile administrative competente trebuie să le respecte pentru a emite o decizie cu privire la cererile de despăgubire formulate.

În special, art. 33 face trimitere la cererile formulate în temeiul Legii nr. 10/2001 (în principal imobilele cu destinația de locuințe), care trebuie soluționate în termen de 12 până la 36 de luni începând cu 1 ianuarie 2014, în funcție de numărul de cereri pendente în fața acestora.

La rândul său, CNCI avea, în conformitate cu art. 34, o perioadă de 60 de luni (36 de luni pentru dosarele de fond funciar) pentru a emite o decizie cu privire la dosarele aflate pe rolul său la momentul intrării în vigoare a legii. Pentru dosarele transmise după intrarea în vigoare a legii, perioada de 60 de luni era calculată de la data primirii dosarului.

Dosarele erau soluționate, în principal, în ordinea în care erau înregistrate, cu excepția, *inter alia*, cazului în care, prin hotărâri judecătorești irevocabile/definitive, instanțele de judecată s-au pronunțat cu privire la existența și întinderea dreptului, precum și la calitatea de persoană îndreptățită [art. 34 alin. (5)].

154. Art. 35 alin. (2) prevede că, în cazul în care entitatea investită de lege nu emite o decizie de restituire în termenele prevăzute la art. 33 și 34, persoana care se consideră îndreptățită se poate adresa instanței, în termen de 6 luni de la expirarea termenelor prevăzute de lege pentru soluționarea cererilor (*infra*, pct. 172).

(iv) *Anularea titlurilor de proprietate concurente în ceea ce privește proprietatea (terenul)*

155. Art. 47 din lege prevede că, în cazul emiterii a două sau mai multe titluri de proprietate pe aceleași amplasamente, comisia județeană este competentă să dispună anularea totală sau parțială a titlurilor emise ulterior primului titlu. Comisia județeană poate dispune emiterii unui nou titlu de proprietate care să îl înlocuiască pe cel anulat sau, după caz, poate propune acordarea de măsuri compensatorii potrivit legii.

B. Codul de procedură civilă

156. Art. 706 alin. (1) din Codul de procedură civilă în vigoare din 15 februarie 2013 reproduce în mod exact formularea de la art. 405 alin. (1) din vechiul cod și prevede că dreptul de a obține executarea silită a unei hotărâri definitive se prescrie în termen de 3 ani (termenul general) de la data când se naște dreptul de a obține executarea silită. În cazul titlurilor emise în materia drepturilor reale, termenul de prescripție este de 10 ani.

157. Art. 906 conferă creditorului dreptul de a solicita instanței obligarea debitorului (autorități publice sau persoane fizice sau juridice) să execute obligația prevăzută în titlul executoriu prin impunerea de penalități (între 100 și 1.000 RON pentru fiecare zi de întârziere), în favoarea creditorului, în cazul în care în termen de 10 zile de la comunicarea încheierii de încuviințare a executării debitorul nu execută obligația. Art. 906 § 4 prevedea anterior că, în cazul în care hotărârea nu este

executată în termen de 3 luni de la data comunicării încheierii de aplicare a penalității, instanța, la cererea creditorului, va fixa suma definitivă ce i se datorează cu acest titlu. Acordarea de penalități în aceste condiții nu exclude obligarea debitorului la plata de despăgubiri, la cererea creditorului, în condițiile art. 892 din cod sau ale dreptului comun [art. 906 alin. (7)].

Art. 906 alin. (4) a fost modificat la 21 decembrie 2018 și prevede acum că un creditor are dreptul să depună o cerere de stabilire a sumei definitive cu titlu de penalități de întârziere după trecerea fiecărui termen de 3 luni în care debitorul nu își execută obligația, până la stingerea ei completă.

158. Conform art. 892, dacă în titlul executoriu nu s-a stabilit ce sumă urmează a fi plătită ca echivalent al valorii bunului în cazul imposibilității predării acestuia, instanța, la cererea creditorului, va stabili această sumă, precum și prejudiciile ocazionate prin neexecutarea de bunăvoie a obligației, înainte ca aceasta să devină imposibil de executat.

C. Codul civil

159. Conform art. 1082 și urm. din vechiul Cod civil, debitorul este obligat la plata de despăgubiri pentru neexecutarea obligației sau pentru întârzierea executării, la cerere, în urma cererii creditorului. Debitorul este obligat la plata acestora chiar dacă nu exista rea-credință din partea sa, iar despăgubirile includ pierderea efectiv suferită de creditor și beneficiul de care acesta este lipsit. Aceste principii sunt reiterate (cu modificări ușoare) la art. 1.531—1.536 din Codul civil în vigoare în prezent.

160. Dispozițiile relevante privind acțiunile în răspundere civilă delictuală și termenul general de prescripție sunt descrise în *Nicolae Virgiliu Tănase împotriva României* [(MC) nr. 41.720/13, pct. 68—69, 25 iunie 2019].

II. Practica internă și Curtea Constituțională

A. Curtea Constituțională

1. Art. 7 și 11 din Legea nr. 165/2013 — termen-limită

161. La 31 ianuarie 2017, Curtea Constituțională a constatat, cu majoritate de voturi, că prevederile art. 11 din Legea nr. 165/2013 privind ultima prorogare a termenului privind obligația comisiilor locale și județene de a finaliza etapa administrativă a procedurii de restituire, precum și prevederile art. 7 din aceeași lege privind suspendarea procedurilor de restituire sunt neconstituționale.

162. În special, la 21 decembrie 2016, termenul-limită relevant a fost prorogat cu încă un an, până la 1 ianuarie 2018. Această modificare a încălcat constatările Curții în *Preda și alții*, în care aceasta a considerat că termenul-limită inițial, stabilit în mod clar și irevocabil ca fiind 1 ianuarie 2016, părea rezonabil *a priori*, dar că această concluzie ar fi putut fi modificată dacă obligațiile corespunzătoare nu ar fi fost respectate în acest termen. Curtea Constituțională a constatat, de asemenea, că noua prorogare a termenului-limită relevant a avut un impact negativ asupra previzibilității necesare a stadiului administrativ al procedurii de restituire și i-a împiedicat pe reclamantii să își susțină în mod eficient pretențiile în fața instanțelor interne. În plus, Legea nr. 165/2013 nu stabilea niciun mecanism de sancționare a comisiilor locale sau județene care nu au acționat cu diligență în finalizarea stadiului administrativ al procedurii de restituire, astfel încât reclamantii să nu aibă posibilitatea de a se plânge pentru nerespectarea de către autorități a acestor obligații. În plus, noua prorogare, care extindea din nou termenul inițial asumat de autorități, nu mai putea fi considerată rezonabilă, având în vedere, de asemenea, faptul că are legătură cu o etapă administrativă și, prin urmare, preliminară a mecanismului de restituire, a cărui durată totală părea să respecte din ce în ce mai puțin cerințele stabilite în jurisprudența relevantă a Curții.

163. Ca urmare a acestor constatări, părțile relevante din prevederile respinse au fost abrogate la 29 mai 2017 (*supra*, pct. 143).

2. Art. 13 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 — terenuri forestiere

164. În Decizia nr. 395 din 13 iunie 2017, Curtea Constituțională a constatat că prevederile art. 13 alin. (1) sunt constituționale numai în măsura în care restituirea terenurilor forestiere aparținând domeniului public al statului se realizează numai după trecerea prealabilă a acestor terenuri în domeniul privat al statului, în condițiile legii, în temeiul unui hotărâri de Guvern sau al unei hotărâri a unei comisii locale de fond funciar, după caz.

165. Astfel cum reiese din informațiile de care dispune Curtea (a se vedea, de exemplu, *infra*, pct. 177), această interpretare a creat dificultăți semnificative în procesul de restituire, având în vedere, *inter alia*, complexitatea procedurii de transferare a terenurilor forestiere din proprietatea privată în proprietatea publică a statului și faptul că legea nu desemnează nicio instituție specială care să fie competente să inițieze o astfel de procedură. În lipsa unui cadru mai clar, procesul de restituire a terenurilor forestiere în care vechiul amplasament nu mai este disponibil pare să fi fost suspendat *de facto*.

3. Art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013 — calculul despăgubirilor

166. Prin Decizia nr. 618 din 4 noiembrie 2014, Curtea Constituțională a hotărât că, prin introducerea unui mecanism de despăgubire care să utilizeze grilele notariale din 2013 drept criterii de evaluare, legiuitorul respectase recomandările formulate de Curte în hotărârea-pilot *Maria Atanasiu și alții* și a încercat să asigure o metodă de calcul predictibilă, simplificată, eficientă și transparentă. Curtea Constituțională a făcut trimitere, de asemenea, la jurisprudența relevantă a Curții, care a admis că este adecvată orice despăgubire situată sub valoarea de piață a imobilului, cu condiția ca aceasta să fie în mod rezonabil legată de valoarea sa reală. În orice caz, legiuitorul a beneficiat de o marjă largă de apreciere pentru a impune criterii relevante pentru stabilirea și plata despăgubirilor pentru imobil în cadrul mecanismului de restituire, încercând totodată să mențină un echilibru echitabil și proporțional între interesul general și cel al oricărei persoane.

Un raționament similar a fost adoptat de Curtea Constituțională într-o serie de decizii ulterioare pronunțate între 2015 și 2020, care au soluționat același tip de plângeri constituționale.

167. Alin. (6) al art. 21 a fost modificat în 2020, în primul rând, prin Legea nr. 22/2020, în sensul stabilirii modalităților de evaluare a despăgubirilor prin grilele notariale în vigoare la momentul emiterii deciziei de despăgubire. Aplicarea noii legi a fost suspendată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 72 din 19 mai 2020, având în vedere caracterul potențial inechitabil pe care o astfel de metodă l-ar putea crea între solicitanți, dat fiind faptul că grilele notariale erau supuse în mod constant actualizării. S-a propus ca despăgubirea să fie evaluată în două moduri, luând în considerare situația foștilor proprietari sau moștenitori, pe de o parte, și cea a cumpărătorilor drepturilor de proprietate de la foștii proprietari sau moștenitori, pe de altă parte. În special, în cazul în care solicitanții erau foștii proprietari sau moștenitorii acestora, evaluarea imobilelor pentru care se acordă despăgubiri se face prin aplicarea la grilele notariale în vigoare la momentul emiterii deciziei de despăgubire. Cu toate acestea, în cazul în care solicitanții erau cumpărători de la foștii proprietari sau de la moștenitorii acestora, evaluarea era efectuată în continuare prin aplicarea la valoarea imobilului stabilită în grilele notariale din 2013.

168. Prin Decizia nr. 725 din 7 octombrie 2020, Curtea Constituțională a constatat că prevederile OUG nr. 72/2020 sunt neconstituționale în măsura în care acestea creau un tratament discriminatoriu nejustificat între persoanele îndreptățite la măsuri reparatorii, în funcție de faptul că aceștia erau cumpărători ai drepturilor litigioase sau foști proprietari sau moștenitori ai acestora.

169. La 30 octombrie 2020, art. 21 alin. (6) a fost modificat din nou, prin Legea nr. 219/2020.

170. Prin Decizia nr. 189 din 18 martie 2021, Curtea Constituțională, făcând trimitere la prevederile Legii nr. 219/2020, a confirmat, în esență, concluziile sale din Decizia nr. 725 din 2020, și anume faptul că noile modificări care propuneau stabilirea unei despăgubiri cu trimitere la valorile din 2013 în cazul cumpărătorilor de drepturi litigioase, pe de o parte, și cu trimitere la valoarea imobilului din anul anterior emiterii deciziei de despăgubire în ceea ce îi privește pe foștii proprietari sau pe moștenitorii acestora, pe de altă parte, sunt discriminatorii și, prin urmare, neconstituționale.

4. Art. 41 din Legea nr. 165/2013

171. Prin Decizia nr. 602 din 16 iulie 2020, Curtea Constituțională a constatat că interpretarea dată art. 41 din lege de ÎCCJ (*infra*, pct. 175) este neconstituțională, întrucât afectează dreptul de proprietate privată al titularilor unui titlu de despăgubire care nu și-au exprimat dreptul de opțiune în privința modalității de despăgubire, în condițiile incerte de până la intrarea în vigoare a Legii nr. 165/2013. Astfel, Curtea Constituțională a avut în vedere faptul că dreptul de a opta pentru una dintre alternativele propuse de legislația în vigoare înainte de adoptarea Legii nr. 165/2013 era iluzoriu, întrucât contextul general relevant era de natură neclară și imprevizibilă și includea o perioadă de suspendare a dreptului de opțiune, circumstanțe care, în fapt, au determinat adoptarea noii legi. Astfel de circumstanțe de incertitudine juridică nu ar trebui să determine sancționarea persoanelor îndreptățite la măsuri reparatorii. Ulterior, aceste persoane erau îndreptățite să primească despăgubiri doar sub forma unei sume de bani.

B. Înalta Curte de Casație și Justiție (ÎCCJ)

1. Art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013 — *amplasamentul și caracteristicile tehnice ale imobilului*

172. În urma unei sesizări de pronunțare a unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, ÎCCJ a pronunțat Hotărârea nr. 80 din 20 decembrie 2018. A hotărât că, chiar din momentul promulgării sale, scopul Legii nr. 165/2013 era acela de a se asigura că, în cazul în care imobilul nu mai poate fi restituit în natură, despăgubirea acordată ar fi echivalentă cu valoarea pe care o avea la momentul preluării. Un mod de calcul care să țină seama în mod corespunzător de toate elementele care configurau, cu exactitate și precizie, imobilul, la momentul la care s-a produs deposedarea abuzivă, era singurul care asigura că despăgubirea acordată era echitabilă, rezonabilă și proporțională, permițând ca persoana îndreptățită să primească echivalentul în numerar al imobilului pe care ar fi putut să îl obțină dacă ar fi fost posibilă restituirea în natură.

2. Art. 24 alin. (2) din Legea nr. 165/2013 — *despăgubiri acordate cumpărătorilor de drepturi asupra imobilelor care fac obiectul legilor de restituire*

173. O hotărâre preliminară a fost pronunțată de ÎCCJ prin Hotărârea nr. 30 din 2 martie 2020. A hotărât că, în cazul în care cesiunea dreptului de proprietate între persoana îndreptățită la despăgubiri și o terță parte era desființată, dreptul la despăgubiri se reîntorcea în patrimoniul acestei persoane, însă despăgubirea trebuia să fie plafonată, întrucât cesionarul ar fi beneficiat de decizia de despăgubire. În special, suma trebuia calculată în conformitate cu art. 24 alin. (2), care plafona o astfel de despăgubire la suma stabilită în contractul menționat (desființat), plus încă 15% din valoarea imobilului, în conformitate cu art. 21 alin. (6) din lege (a se vedea, de asemenea, *supra*, pct. 148—151).

3. Art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013 — *termenul pentru depunerea reclamațiilor referitoare la neemiterea de către autoritatea națională relevantă a unei decizii de restituire*

174. Prin Decizia nr. 45 din 14 octombrie 2019, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept al ÎCCJ a stabilit că persoanele îndreptățite pot formula o plângere în fața instanțelor cu privire la neemiterea de către autoritatea locală competentă a unei decizii de restituire în termen de 6 luni de la expirarea

termenelor prevăzute la art. 33 și 34 din Legea nr. 165/2013. Cu toate acestea, chiar dacă era depășit termenul de 6 luni, autoritatea competentă era în continuare obligată să emită decizia de restituire.

4. Art. 41 din Legea nr. 165/2013

175. Printr-o decizie similară, pronunțată la 14 noiembrie 2016, ÎCCJ a stabilit că dispozițiile art. 41 (*supra*, pct. 152) nu erau aplicabile persoanelor îndreptățite care primiseră deciziile de despăgubire de la CNCI, dar nu urmaseră procedura specifică de executare prevăzută de legile anterioare privind restituirea (în esență, să opteze între plata în numerar și/sau acțiuni la Fondul *Proprietatea*). Opțiunea trebuia făcută în termen de trei ani de la data emiterii titlului de proprietate, dar nu mai devreme de 12 luni de la prima sesiune de tranzacționare privind acțiunile Fondului *Proprietatea* (a se vedea, pentru mai multe detalii referitoare la procedură, *Maria Atanasiu și alții*, citată anterior, pct. 60—67).

Consecința acestei interpretări a fost aceea că persoanele care nu optaseră să își valorifice decizia de despăgubire în termenele specificate nu mai puteau beneficia de aceasta.

5. Art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă

176. O decizie preliminară pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în legătură cu interpretarea art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă a fost pronunțată la 6 martie 2017. ÎCCJ a hotărât că creditorul poate formula doar o cerere în temeiul acestei dispoziții pentru a obține suma finală datorată de debitor cu titlu de penalități pentru acoperirea prejudiciului rezultat din neexecutarea unei decizii. În cazul în care debitorul continua să nu își îndeplinească obligațiile, creditorul poate solicita despăgubiri prin formularea unei cereri în temeiul art. 892 din Codul de procedură civilă sau al dispozițiilor generale în materie de răspundere civilă delictuală.

C. Propuneri legislative pendinte ale Autorității Naționale pentru Retrocedarea Proprietăților (ANPR)

177. Având în vedere dificultățile în finalizarea procedurii de restituire în situațiile în care una sau mai multe propuneri alternative de acordare a posesiei de terenuri într-un amplasament diferit de cel inițial sunt respinse de persoanele îndreptățite, la 7 octombrie 2021, ANPR a înaintat, în calitate de autoritate centrală de monitorizare și coordonare a aplicării mecanismului de restituire, o inițiativă legislativă spre dezbateră publică. Proiectul legislativ vizează limitarea refuzului, din partea acestor persoane, a propunerilor alternative prezentate de comisiile locale, în esență prin faptul că, dacă persoanele îndreptățite consideră că nu sunt acceptabile alternativele, singura lor opțiune ar fi să primească despăgubiri pentru imobilele lor.

178. În plus, deși indică faptul că numărul cererilor de restituire pendinte în fața comisiilor locale și județene relevante se ridica la peste 2.700.000, proiectul propune clarificarea etapelor care trebuie urmate, documentele care trebuie transmise și cele implicate în procedura prin care un lot de teren forestier este transferat din proprietatea publică în proprietatea privată a statului.

179. Potrivit informațiilor disponibile pe pagina sa de internet, numărul dosarelor pendinte în fața CNCI era, la 10 ianuarie 2022, de aproximativ 20.000.

III. Documentele Consiliului European

180. În perioada 12—14 martie 2019, în cadrul celei de a 1.340-a reuniuni, delegații miniștrilor însărcinați cu supravegherea executării hotărârilor Curții au examinat, în ceea ce privește grupul de cauze *Maria Atanasiu și alții*, chestiuni legate de punerea în aplicare a noului mecanism instituit în România în 2013. Comitetul de Miniștri a observat că, chiar dacă autoritățile naționale ar fi depus eforturi susținute pentru a asigura funcționarea eficientă a mecanismului, în septembrie 2018 s-a constatat că procesarea administrativă a cererilor legate de proprietăți altele decât terenurile agricole și pădurile, pendinte în fața anumitor autorități locale, dar și la nivelul

autorității centrale (CNCI), nu se încheiase în termenul-limită prevăzut de lege. În plus, astfel de întârzieri persistente reduceau valoarea despăgubirilor, stabilită de legea care urma să fie evaluată în raport cu valoarea de tranzacție a proprietăților la 20 mai 2013.

181. În perioada 9—11 martie 2021, în cadrul celei de a 1.398-a reuniuni, Comitetul de Miniștri a luat act de observațiile prezentate de autoritățile române la 15 ianuarie 2021, care arătau că peste 90% din cererile formulate la nivel național în ceea ce privește terenurile agricole și pădurile fuseseră soluționate până la acea dată. Aproximativ 37.732 de cereri de despăgubire formulate, în principal, pentru proprietățile din intravilan erau, de asemenea, pendinte în fața Primăriei Municipiului București. Au fost depuse eforturi legislative pentru alinierea modului de calculare a despăgubirilor la valoarea de tranzacție actualizată a imobilelor.

182. Comitetul de Miniștri a salutat eforturile menționate, dar a constatat că este profund îngrijorător faptul că autoritățile nu dăduseră încă un răspuns complet la cererile sale urgente privind adoptarea unor măsuri adecvate și suficiente pentru soluționarea problemelor legate, în esență, de soluționarea restului cererilor de despăgubire, în pofida expirării termenelor-limită relevante, precum și de metoda utilizată pentru evaluarea cuantumului despăgubirilor într-un mod conform jurisprudenței relevante a Curții, observând, de asemenea, incertitudinea juridică creată de intervențiile legislative succesive din anul precedent cu privire la acest aspect fundamental al mecanismului.

ÎN DREPT

I. Cu privire la conexarea cererilor

183. Având în vedere obiectul similar al cererilor, Curtea consideră că este adecvată conexarea acestora (art. 42 § 1 din Regulamentul Curții).

II. *Locus standi*

184. Moștenitorii reclamanților din cererile nr. 32.541/18, 20.341/19 și 36.372/19 au informat Curtea despre decesul acestor reclamanți și, în calitate de rude apropiate, și-au exprimat intenția de a continua procedura în locul acestora. Guvernul nu a prezentat obiecții în acest sens. Având în vedere legăturile strânse de rudenie și interesele legitime ale moștenitorilor de a continua procedura, Curtea acceptă faptul că moștenitorii reclamanților decedați pot continua procedura în locul acestora [a se vedea, printre altele precedente, *Murray împotriva Țărilor de Jos* (MC), nr. 10.511/10, pct. 79, 26 aprilie 2016]. Prin urmare, va continua să examineze cererile reclamanților decedați, la solicitarea moștenitorilor (a se vedea tabelul anexat).

III. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 considerat separat sau coroborat cu art. 6 din Convenție

185. Reclamanții au susținut că imposibilitatea de a redobândi posesia asupra proprietăților lor naționalizate în mod ilegal sau de a obține despăgubiri, în pofida deciziilor care le recunoscuseră drepturile de proprietate sau a dreptului de a obține pronunțarea unei decizii privind cererile de restituire, a constituit o încălcare a dreptului lor la respectarea bunurilor, în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție. Unii dintre reclamanți s-au plâns, de asemenea, în temeiul art. 6 din Convenție, de neexecutarea hotărârilor pentru o perioadă lungă de timp.

186. Curtea consideră că principala problemă juridică ridicată de prezenta cauză, și anume eficacitatea mecanismului de restituire, privește în esență drepturile de proprietate ale reclamanților. Examinarea acestei probleme ar trebui să abordeze exclusiv aspectele ridicate în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, prin urmare, nefiind necesar să se examineze capetele de cerere și din perspectiva art. 6 § 1 din Convenție, ale cărui cerințe, date fiind circumstanțele speciale

ale speței, au fost absorbite de cele ale capătului de cerere precedent (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Zammit și Attard Cassar împotriva Maltei*, nr. 1.046/12, pct. 29, 30 iulie 2015).

187. Art. 1 din Protocolul nr. 1 prevede următoarele:

Art. 1 din Protocolul nr. 1

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

A. Cu privire la admisibilitate

1. Neepuizarea căilor de atac

188. Guvernul a susținut că reclamanții din cererile nr. 31.613/19, 43.586/19, 28.856/18, 36.372/19, 2.556/19 și 59.503/18 nu au epuizat căile de atac interne disponibile, întrucât procedurile relevante erau încă pendinte în fața autorităților interne și că, prin urmare, capetele lor de cerere erau inadmisibile.

189. Reclamanții au contestat aceste argumente și au susținut că, în pofida mijloacelor puse la dispoziție de sistemul național (legea specială în materie de restituire sau dispozițiile de drept general), mecanismul de restituire instituit de legislația internă nu era efectiv.

190. Având în vedere natura acestei obiecții, care are în vedere eficacitatea mecanismului de restituire și/sau de despăgubire aflat chiar în centrul plângerilor reclamanților din prezenta cauză, Curtea consideră că este adecvat să fie conexată cu fondul (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Pintar și alții împotriva Sloveniei*, nr. 49.969/14 și alte 4 cereri, pct. 79, 14 septembrie 2021).

2. Cu privire la alte probleme de admisibilitate

(a) Calitatea de victimă

Albuleț, Cererea nr. 2.556/19

191. Guvernul a susținut că, la 29 octombrie 2015, reclamanta, doamna Albuleț, a cesionat creanța unei părți din proprietățile sale unei terțe părți, M.I.H., respectiv 5.000 mp din drepturile sale litigioase definite de decizia neexecutată (*supra*, pct. 44), cesiune notificată comisiei locale la 6 noiembrie 2015. Prin urmare, nu mai avea statut de victimă în ceea ce privește aceste drepturi.

192. Reclamanta a răspuns că contractul a fost desființat la 18 octombrie 2018, astfel cum a fost notificat autorităților locale în ziua următoare.

193. Având în vedere particularitățile speței, astfel cum s-a menționat mai sus, precum și interpretarea de către ÎCCJ a dreptului relevant (*supra*, pt. 173), Curtea constată că doamna Albuleț poate încă să pretindă că are statut de victimă în ceea ce privește pretinsa încălcare a drepturilor sale de proprietate și că, prin urmare, obiecția Guvernului ar trebui respinsă.

(b) Litigiu rezolvat: cererile nr. 59.012/17, 21.500/19 și 25.811/19

(i) Argumentele părților

(α) Văleanu, Cererea nr. 59.012/17

194. Guvernul a susținut că reclamanta a acceptat despăgubirea stabilită prin decizia din 2015 (*supra*, pct. 111). Prin urmare, cauza sa a fost soluționată.

195. Reclamanta a considerat că suma acordată prin decizia de despăgubire a fost derizorie și că modificările legislative care au avut un impact asupra mecanismului de calcul au făcut-o să suporte o povară excesivă.

(β) Cobzaru, Cererea nr. 21.500/19

196. Guvernul a susținut că, în urma hotărârii instanței de apel din 28 ianuarie 2019 (*supra* pct. 118), ANPR a emis câte două certificate de plată, fiecare în valoare de 49.941,60 de euro. Ambele au fost încasate de reclamantă.

197. Reclamanta a considerat că întârzierea pentru o perioadă lungă de timp în procedura de despăgubire a avut un rezultat discriminatoriu și disproporționat, întrucât modificările legislative care au avut loc înainte de a fi obținut în sfârșit o decizie au redus în mod nejustificat suma de bani la care avea dreptul. Aceasta a făcut trimitere la diferitele versiuni ale art. 21 alin. (6) din lege (*supra*, pct. 148—150), invocând lipsa securității juridice și a echității în evaluarea cererilor de despăgubire.

(y) Asociația „Composesorat Mutu Coasta Ursului Straja Lupeni”, Cererea nr. 25.811/19

198. În observațiile transmise Curții la 8 martie 2021, respectiv la 18 iunie 2021, părțile au susținut că posesia asupra proprietății pretinse (*supra*, pct. 60) le fusese acordată la 2 martie 2020 și titlurile de proprietate fuseseră emise la 14 iunie, respectiv la 17 iunie 2021. Cererile asociației reclamante au indicat totodată în mod exclusiv cererea de acordare a unei despăgubiri pentru prejudiciul moral cauzat de întârzierea de patru ani în executarea hotărârii neexecutate.

(δ) Blajă, Cererea nr. 40.167/18

199. În observațiile transmise Curții la 18 mai 2022, respectiv la 8 iunie 2022, părțile au susținut că posesia asupra proprietății pretinse (*supra*, pct. 31) le fusese acordată imediat după ce fuseseră emise titlurile de proprietate, la 15 iunie, respectiv la 28 aprilie 2022. În plus, pretențiile reclamantei indicau cererea sa de a i se acorda despăgubiri cu titlu de lipsă de folosință asupra terenului, precum și pentru prejudiciul moral cauzat de întârzierile în executarea hotărârii.

(ii) Motivarea Curții

(α) Despăgubiri plătite reclamantelor Văleanu și Cobzaru

200. Fără a lua în acest stadiu o poziție cu privire la validitatea argumentelor reclamantelor cu privire la modul în care a fost calculată despăgubirea în cauzele lor (cererile nr. 59.012/17 și 21.500/19), Curtea observă că, potrivit probelor disponibile la dosar, în urma măsurilor luate de reclamante la nivel național, acestea au primit o despăgubire pentru imobilele care fac obiectul cererilor formulate în fața sa (*supra*, pct. 194 și 196).

201. În aceste condiții, Curtea observă totuși că esența plângerilor reclamantelor formulate în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1 o constituie tocmai valoarea despăgubirilor care le-au fost plătite, pe care le-au considerat derizorii în raport cu valoarea imobilului la care aveau dreptul (*supra*, pct. 195 și 197). Nu se poate afirma că astfel chestiunea a fost soluționată și, prin urmare, Curtea respinge solicitarea Guvernului ca acest capăt de cerere să fie eliminat în temeiul art. 37 § 1 lit. b) din Convenție (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Șimaitiené împotriva Lituaniei*, nr. 55.056/10, pct. 51, 21 februarie 2017).

(β) Deciziile executate în beneficiul asociației reclamante „Composesorat Mutu Coasta Ursului Straja Lupeni”, în Cererea nr. 25.811/19, și al reclamantei Blajă, în Cererea nr. 40.167/18

202. Curtea observă că, deși cu o anumită întârziere, care trebuie apreciată în contextul general al obiectului cauzei (*infra*, pct. 209), decizia neexecutată pronunțată în favoarea asociației reclamante în 2017 a fost executată în 2020 și 2021 (*supra*, pct. 60 și 198); deciziile neexecutate pronunțate în favoarea reclamantei Blajă și a antecesorului acesteia în 2011 și 2015 au fost executate în 2022 (*supra*, pct. 30—31 și 199). Având în vedere considerentele de mai sus și cererile modificate formulate de asociația reclamantă (*supra*, pct. 198) și de reclamanta Blajă și faptul că, în ceea ce o privește pe aceasta din urmă, clarificând faptul că prezenta concluzie nu ar trebui să afecteze procedura pendinte privind despăgubirile acordate în temeiul art. 906 din Codul de procedură civilă (*supra*, pct. 34 și 199), Curtea consideră că problema a fost soluționată în conformitate cu art. 37 § 1 lit. b) din Convenție și că respectarea drepturilor omului, astfel cum sunt ele definite în Convenție și în protocoalele la aceasta, nu îi impune să continue examinarea capătului de cerere în temeiul art. 37 § 1 *in fine*.

(y) Concluzie

203. Prin urmare, Curtea va continua examinarea cererilor nr. 59.012/17 și 21.500/19. Totodată, consideră că cererile nr. 25.811/19 și 40.167/18 trebuie radiate de pe rolul Curții.

(c) Concluzii cu privire la admisibilitate

204. Curtea observă că celelalte capete de cerere formulate în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1 nu sunt nici vădit nefondate, nici inadmisibile pentru alte motive enumerate la art. 35 din Convenție. Prin urmare, trebuie să fie declarate admisibile.

B. Fond: eficacitatea mecanismului de restituire

1. Aspecte generale

205. Astfel cum s-a indicat deja în partea introductivă a prezentei hotărâri (*supra*, pct. 13), problema principală ridicată de prezentele cereri privește validitatea actuală a concluziilor generale prezentate în Cauza *Preda și alții* (citată anterior) cu privire la funcționarea generală a mecanismului instituit prin Legea nr. 165/2013. Aceste concluzii au fost trase de Curte imediat după intrarea în vigoare a legii, astfel fără a beneficia de o analiză retrospectivă cu privire la eficacitatea sa actuală odată pusă în practică. Astfel, Curtea a arătat în *Preda și alții* că, având în vedere recenta adoptare a legii, nu s-a dezvoltat încă nicio practică judiciară și administrativă în aplicarea sa. Prin urmare, și-a rezervat dreptul de a-și revizui constatările în viitor, în principal în funcție de capacitatea autorităților interne de a stabili o practică în temeiul noii legi, în conformitate cu cerințele Convenției (ibidem, pct. 132).

206. Principala susținere a reclamanților în prezenta cauză a fost aceea că mecanismul de restituire, astfel cum a fost aplicat de autoritățile interne, inclusiv în cursul ultimilor opt ani de la punerea în aplicare a legii, s-a dovedit ineficient și incoerent și le-a impus o sarcină excesivă. Aceste motive erau suficiente, în opinia lor, pentru a declanșa interesul Curții de a-și revizui constatările anterioare în ceea ce privește eficacitatea mecanismului (a se vedea, de asemenea, *supra*, pct. 185 și 189).

207. În același timp, argumentul esențial al Guvernului în speță era acela că Legea nr. 165/2013 oferă persoanelor îndreptățite, precum reclamanții, căi de atac efective care le permit să își ducă până la capăt cererile de despăgubire și, dacă este necesar, să prezinte în fața instanțelor interne plângeri cu privire la orice amănare excesivă sau nejustificată, fie în temeiul dispozițiilor de drept special (*supra*, pct. 153—154) fie al celor de drept general (*supra*, pct. 157—158 și 159—160). Astfel de căi de atac au fost considerate efective de către Curte în Cauza *Preda și alții*, precum și criteriile de calcul al despăgubirilor. Nu exista nicio justificare pentru a răsturna această concluzie.

208. Considerentele de mai sus, împreună cu informații factuale la dispoziția Curții, care arată în mod esențial că, până în prezent, reclamanții nu au avut posibilitatea ca plângerile lor în materie de proprietate să fie satisfăcute, sunt suficiente, în opinia sa, pentru a considera că aceste plângeri necesită o examinare *post factum* a eficacității mecanismului de restituire pus la dispoziție de statul pârât, la opt ani de la examinarea anterioară a chestiunii în Cauza *Preda și alții*.

209. Cu toate acestea, Curtea trebuie să sublinieze de la început că este deplin conștientă de complexitatea faptelor în cauzele care privesc procedurile judiciare și/sau administrative de restituire sau de despăgubire pentru imobilele care au trecut în proprietatea statului în timpul regimului comunist. Această complexitate se datorează atât timpului scurs de la deposedarea suferită de victime, cât și evoluției soluțiilor politice și juridice propuse de la căderea regimului comunist și până în prezent.

210. Având în vedere aceste considerente, precum și constatările sale relevante anterioare referitoare la soluțiile propuse de statul pârât în ceea ce privește aspectul în discuție în speță, precum și observațiile prezentate de părți, Curtea se va pronunța cu privire la caracterul efectiv, în situația reclamantilor, a măsurilor reparatorii propuse de sistemul în vigoare în prezent, introduse de Legea nr. 165/2013 și de normele sale de aplicare, astfel cum au fost modificate în perioada relevantă (*supra*, pct. 142; a se vedea, de asemenea, *mutatis mutandis*, *Preda și alții*, pct. 118).

211. Acestea fiind spuse, Curtea își bazează cu siguranță constatările pe aplicarea la circumstanțele cauzei a principiilor generale relevante, astfel cum sunt prezentate în Cauza *Kopecký împotriva Slovaciei* [(MC), nr. 44.912/98, pct. 35, CEDO 2004-IX, și referințele citate în aceasta], precum și în *Maria Atanasiu și alții* (citată anterior, pct. 162—177, și trimerile care revine observă, în continuare, că art. 1 din Protocolul nr. 1 nu poate fi interpretat ca impunând statelor contractante o obligație generală de a restitui imobilele care le-au fost transferate înainte de ratificarea Convenției. Nici art. 1 din Protocolul nr. 1 nu impune nicio restricție în privința libertății statelor contractante de a stabili domeniul de aplicare a retrocedării imobilelor și de a alege condițiile în care acestea convin să reconstituie drepturile de proprietate ale foștilor proprietari. Pe de altă parte, odată ce un stat contractant, ratificând Convenția, inclusiv Protocolul nr. 1, adoptă legislația care prevede retrocedarea integrală sau parțială a imobilelor confiscate în cadrul unui regim anterior, o astfel de legislație poate fi considerată ca generând un nou drept de proprietate protejat de art. 1 din Protocolul nr. 1 pentru persoanele care îndeplinesc condițiile de obținere a dreptului. Același lucru se poate aplica în cazul procedurilor de retrocedare sau de despăgubire stabilite în temeiul legislației anterioare ratificării, în cazul în care o astfel de legislație a rămas în vigoare după ratificarea Protocolului nr. 1 de către statul contractant (a se vedea *Kopecký*, citată anterior, pct. 35). În acest context, cauza de față privește doar drepturile de proprietate născute în temeiul legislației românești privind retrocedarea, adoptată începând cu anul 1995.

212. Pe de altă parte, faptele din prezenta cauză pot fi examinate în termenii unui obstacol în calea exercitării efective a drepturilor protejate de art. 1 din Protocolul nr. 1 sau al nerespectării obligației punerii în aplicare a acestor drepturi. Având în vedere circumstanțele speciale ale prezentei cauze, Curtea consideră că este necesar să se stabilească dacă comportamentul autorităților române — indiferent dacă poate fi caracterizat drept ingerință sau inacțiune sau o combinație a acestora — este justificat în lumina principiilor aplicabile prezentate anterior [a se vedea, de asemenea, *Broniowski împotriva Poloniei* (MC), nr. 31.443/96, pct. 146, CEDO 2004-V].

213. În acest sens, Curtea constată că s-a stabilit că se poate considera că comportamentul denunțat în speță a urmărit un scop legitim în măsura în care legile privind retrocedarea au fost puse în aplicare pentru a atenua consecințele încălcărilor în masă ale drepturilor de proprietate cauzate de regimul comunist, păstrarea unui echilibru între drepturile în cauză și câștigurile și pierderile înregistrate de numărul mare de persoane afectate de procesul de transformare a economiei și a sistemului juridic al statului (a se vedea *Maria Atanasiu și alții*, citată anterior, pct. 171) și s-a aflat în cadrul amplei marje de apreciere a autorităților naționale, care au dreptul de a alege nu doar măsurile care vizează reglementarea raporturilor de proprietate din țară, ci și timpul necesar punerii lor în aplicare.

214. Luând în considerare informațiile factuale aflate la dispoziția sa și observațiile părților, astfel cum s-a subliniat mai sus (*supra*, pct. 206—207), Curtea identifică următoarele aspecte potențial problematice: neexecutarea hotărârilor definitive care fie recunoșteau dreptul reclamantilor la anumite proprietăți și/sau despăgubiri, fie neexecutarea celor care confirmau dreptul persoanelor de a obține o hotărâre definitivă cu privire la cererile lor de restituire; această din urmă situație include circumstanțe în care, chiar dacă o decizie privind cererile de despăgubire ar fi fost deja pronunțată la un anumit moment, titlurile emise în temeiul deciziei menționate fuseseră anulate de instanțe din cauza erorilor autorităților statului atunci când le emiteau, astfel încât cererile de restituire erau considerate ca fiind din nou în fața autorităților administrative; strâns legată de aceasta, pretinsa lipsă a unor căi de atac efective de natură să accelereze procesul de executare sau să compenseze

neexecutarea deciziei; și cuantumul sumei acordate cu titlu de despăgubire în temeiul legii, considerat de reclamantii ca fiind prea scăzut în raport cu valoarea de piață a proprietății pretinse.

215. În consecință, Curtea va aprecia la rândul său aspecte sus-menționate, după cum urmează.

2. Cauze care privesc neexecutarea deciziei

216. În speță, Curtea observă că, deși reclamantii au obținut pronunțarea mai multor hotărâri definitive (*supra*, pct. 15) prin care li se recunoșteau drepturile de proprietate și că în hotărârea definitivă neexecutată (a se vedea tabelul anexat) se dispunea ca autoritățile naționale competente să le acorde acestora posesia asupra proprietății și să emită titlurile prin care le era restituită proprietatea sau să pronunțe o decizie cu privire la cererea lor de restituire, hotărârile în cauză nu au fost încă executate.

217. Astfel, Curtea se regăsește din nou, pentru a treia oară (după pronunțarea hotărârii-pilot în Cauza *Maria Atanasiu și alții* și apoi în cauza ulterioară *Preda și alții*, ambele deja citate anterior), în situația de a se confrunta cu cazuri îngreunate de o complexitate politică, istorică și factuală care rezultă dintr-o problemă care ar fi trebuit rezolvată de toate autoritățile care și-au asumat deplina responsabilitate pentru găsirea unei soluții. Această realitate trebuie să ghideze Curtea în interpretarea și aplicarea Convenției, care nu poate fi statică sau oarbă în fața unor circumstanțe factice concrete (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Maria Atanasiu și alții*, citată anterior, pct. 188).

218. Curtea observă că, pe baza informațiilor factice la dispoziția sa și a observațiilor relevante ale părților, pot fi identificate o serie de motive pentru neexecutarea deciziilor definitive: este imposibil din punct de vedere obiectiv să fie executate, cel mai frecvent din cauza existenței unui titlu concurent al unui terț pentru același imobil (*supra*, pct. 21, 23, 54, 40, 46, 52, 58, 75 și 82); nu există teren disponibil pentru a fi acordat reclamantului în cauză (*supra*, pct. 32, 36, 49 și 84), inclusiv, în special în ceea ce privește terenurile forestiere, din cauza procedurii greoaie care impune transferul terenului din proprietatea publică în proprietatea privată a statului și apoi către comisiile locale relevante (*supra*, pct. 21, 24—25, 54—29, 40, 65 și 71); reclamantii refuză, în mod justificat sau nu, să accepte o propunere alternativă făcută de comisiile locale (*supra*, pct. 34, 72, 77 și 79), fie atunci când o astfel de propunere este prezentată în mod concret și în conformitate cu dreptul relevant, fie chiar atunci când nu este prezentată, în măsura în care acest lucru era permis prin lege (*supra*, pct. 34, 59, 76, 77 și 144); în sfârșit, faptul că procedura este încă pendinte în fața autorităților administrative, fără să fie pronunțată încă vreo decizie (*supra*, pct. 102 și 105).

219. Într-adevăr, Guvernul a făcut trimitere în principal la dificultățile de executare din cauza faptului că este imposibil ca unele decizii să fie executate întrucât terțe părți dețineau deja titluri de proprietate emise pentru aceleași terenuri; sau întrucât procedura relevantă necesită luarea anumitor măsuri administrative care necesită mai mult timp din cauza complexității acestora; în orice caz, reclamantii au opțiunea să se plângă în fața instanțelor cu privire la durata neexecutării deciziilor și la prejudiciile rezultate, mulți dintre aceștia obținând deja despăgubiri cu acest titlu.

Pe de altă parte, reclamantii susțin că, potrivit deciziilor lor neexecutate, au dreptul să își obțină imobilele *in natura* și, prin urmare, să refuze orice alternativă care, în orice caz, nu este echivalentă cu ceea ce aveau dreptul să obțină.

220. Motivele factice invocate de Guvern nu pot fi puse la îndoială; astfel, unul dintre motivele principale pentru care deciziile reclamantilor au rămas neexecutate este incapacitatea autorităților de a le acorda acestora posesia asupra imobilelor solicitate, întrucât acestea sunt ocupate și/sau au fost acordate unor terți și niciun alt imobil echivalent nu este disponibil sau acceptabil, în opinia reclamantilor, pentru a le fi oferit în schimb.

221. După ce a luat act de acest fapt, Curtea reamintește că o legislație de mare anvergură în materie de restituire cu greu ar putea să conducă la o dreptate totală față de varietatea situațiilor în care se află persoanele îndreptățite, extrem de numeroase; este, în primul rând, de competența autorităților naționale, în special a Parlamentului, să evalueze avantajele și dezavantajele inerente diverselor soluții legislative alternative disponibile, conștiente în același timp că este vorba de o alegere politică (a se vedea *Maria Atanasiu și alții*, citată anterior, pct. 170).

222. În această privință, Curtea observă că alegerea făcută de legiuitorul român în adoptarea legii în 2013 era prevalența principiului *restitutio in natura*, ceea ce înseamnă că reclamantii au dreptul de a obține imobilele solicitate și doar ca posibilitate subsidiară și în condiții specifice pot obține măsuri compensatorii, prima măsură de acest gen fiind propunerea de a primi posesia asupra unui alt imobil echivalent (*supra*, pct. 140, și *Preda și alții*, citată anterior, pct. 119). Această alegere în materie de politici a fost făcută într-un moment în care autoritățile interne fuseseră deja informate atât la nivel național, de instanțele relevante, cât și de Curte că existența unor pretenții concurente și valide cu privire la același imobil (teren), pentru care fuseseră deja emise titluri în favoarea unor terți în cadrul unor proceduri extrem de controversate, este problematică și contrară principiilor protecției proprietății și securității juridice (a se vedea, de exemplu, *Drăculeț împotriva României*, nr. 20.294/02, pct. 49 și 50, 6 decembrie 2007, și *Toșcuță și alții împotriva României*, nr. 36.900/03 pct. 35, 25 noiembrie 2008; a se vedea, de asemenea, exemplele din *Preda și alții*, citată anterior, pct. 136, referitoare la situația titlurilor de proprietate concurente pentru același teren; a se vedea, de asemenea, în ceea ce privește circumstanțele prezentei cauze, *supra*, pct. 21, 54, 40, 44, 75, 120, 123 și 126, care arată că pretențiile concurente referitoare la imobilele la care reclamantii sunt îndreptățiți precedă în general momentul intrării în vigoare a legii).

223. Odată ce o astfel de alegere a fost făcută de autoritățile publice, acestora le revine sarcina de a acționa în timp util, în mod adecvat și cu consecvență maximă [a se vedea *Beyeler împotriva Italiei* (MC), nr. 33.202/96, pct. 120, CEDO 2000-I]. Cu toate acestea, se pare că, chiar dacă statul pârât avea în vedere inițial ca procesul de restituire la nivelul comisiilor locale și regionale să fie îndeplinit până la 1 ianuarie 2016 — măsură validată de Curte în *Preda și alții* (citată anterior, pct. 121) —, acest termen-limită a fost ulterior prelungit și abandonat în cele din urmă (*supra*, pct. 143), reclamantii neavând astfel perspective previzibile cu privire la momentul finalizării procedurilor de restituire.

224. În acest stadiu, Curtea constată cu interes deosebit propunerile concrete prezentate de ANRP ca răspuns la dificultățile identificate la nivelul său în legătură cu aspectele menționate mai sus (*supra*, pct. 177—178). Observă, de asemenea, cu o oarecare preocupare că astfel de inițiative legislative, care provin de la autoritatea administrativă centrală solicitată să monitorizeze și să coordoneze aplicarea legii în evaluarea cererilor de despăgubire și care încearcă să eficientizeze mecanismul de restituire prin propunerea de soluții concrete și inspiratoare, sunt încă în curs de desfășurare, fără perspective previzibile cu privire la rezultatul acestora.

225. Curtea va examina în continuare argumentul Guvernului potrivit căruia reclamantii dispun de căi de atac efective pentru a obține executarea pretențiilor lor și/sau pentru a reduce executarea cu întârziere a deciziilor neexecutate (*supra*, pct. 219).

226. În această privință, observă că unii dintre reclamantii au obținut deja o anumită despăgubire cu titlu de lipsă de folosință pentru imobilele lor recunoscute și/sau despăgubiri cu titlu de prejudiciu moral pentru neexecutare hotărârii, fie în temeiul dispozițiilor generale în materie de răspundere civilă delictuală, fie în temeiul art. 906 și/sau al art. 892 din Codul de procedură civilă (*supra*, pct. 19, 33, 41—43, 44, 54, 68 și 81), în timp ce, cu toate acestea, în alte situații, respectivele cereri de

despăgubire au fost respinse pe motiv de lipsă de rea-credință din partea debitorului, și anume din partea autorităților locale (*supra*, pct. 26 și 65). Această posibilitate pusă la dispoziția unora dintre reclamantii, de a obține, cel puțin parțial, o parte din despăgubirile la care au dreptul din cauza inacțiunii autorităților, acordată de instanțele interne, nu poate fi decât salutăta.

227. Cu toate acestea, Curtea observă, de asemenea, că, atunci când au examinat astfel de pretenții, instanțele interne au stabilit în mod regulat vina debitorului — mai precis, buna-credință sau reaua-credință a acestuia — pentru că nu și-a respectat obligația pe care o avea de a executa hotărârile în cauză. Desigur, această abordare reprezintă standardul intern general în procedurile în materie de răspundere civilă delictuală, aplicabil și în cazurile clasice de neexecutare a hotărârii; cu toate acestea, în special în ceea ce privește neexecutarea hotărârilor de către autoritățile statului, care, în plus, examinează cererile de despăgubire, o astfel de apreciere pare să fie irelevantă, în lumina principiilor generale consacrate în jurisprudența Curții în materie, care consideră că autoritatea publică este obligată să execute cu promptitudine și diligență fără a mai fi necesară vreo acțiune suplimentară din partea creditorului și excluzând astfel relevanța oricărei aprecieri privind buna sau reaua-credință în ceea ce privește neexecutarea hotărârii, reclamată (a se vedea, de exemplu, *Fundația de Cămine de Elevi ale Bisericii Reformate și Stanomirescu împotriva României*, nr. 2.699/03 și 43.597/07, pct. 58—60, 7 ianuarie 2014 și, în special, în ceea ce privește retrocedarea, *Viașu împotriva României*, nr. 75.951/01, pct. 71—72, 9 decembrie 2008, și, *mutatis mutandis*, *Manushaqe Puto și alții împotriva Albaniei*, nr. 604/07 și alte 3 cereri, pct. 81, 31 iulie 2012).

228. În plus, Curtea consideră, de asemenea, că această cale nu a creat încă o jurisprudență clară și simplificată, care să poată să demonstreze în mod suficient că este efectivă. Într-adevăr, o interpretare neliniară a art. 906 din Codul de procedură civilă a fost examinată de ÎCCJ (*supra*, pct. 176), care a considerat că formularea acestuia la momentul relevant justifică o cerere unică de despăgubire cu titlu de lipsă de folosință, în urma căreia o altă cale trebuia să fie epuizată (și anume, cea prevăzută la art. 892 din Codul de procedură civilă, *supra*, pct. 157). Dispoziția în cauză a fost modificată ulterior, permițând, începând cu 21 decembrie 2018, ca creditorul să depună o cerere la fiecare trei luni pentru stabilirea unei sume finale suplimentare care trebuie plătită de debitorul care întârzie executarea. Prin urmare, caracterul efectiv al acestor căi în astfel de circumstanțe poate fi pus cu ușurință sub semnul întrebării (a se vedea *Fundația de Cămine de Elevi ale Bisericii Reformate și Stanomirescu*, citată anterior, pct. 58—59).

229. În concluzie, în lumina considerentelor de mai sus (*supra*, pct. 223, 227 și 228) și sub rezerva complexității procedurilor de restituire, astfel cum s-a menționat anterior (*supra*, pct. 209), Curtea consideră că faptul că reclamantii nu le-au fost executate deciziile și nu au nicio certitudine cu privire la momentul în care s-ar putea întâmpla acest lucru constituie o încălcare a drepturilor garantate de art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

230. În mod similar, aceste constatări sunt relevante și în cazul reclamantilor care, deși au constatat că li s-a recunoscut dreptul la restituire la nivel administrativ, iar instanțele interne au obligat autoritățile administrative competente să emită o decizie cu privire la cererile lor de restituire și/sau de despăgubire, se află încă într-o situație în care nu a fost dat un răspuns definitiv la pretențiile lor (*supra*, pct. 101—102 și 105; a se vedea, de asemenea, *Maria Atanasiu și alții*, citată anterior, pct. 180).

231. În consecință, în speță, a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție în ceea ce privește cererile menționate la pct. 15.

3. Cauze care ridică problema cuantumului despăgubirilor acordate

232. Pentru început, Curtea trebuie să reamintească faptul că art. 1 din Protocolul nr. 1 nu garantează dreptul la o despăgubire integrală în toate circumstanțele. Statul are dreptul

să exproprieze un imobil — incluzând orice drept compensatoriu acordat prin lege — și să reducă nivelul despăgubirii în temeiul unor scheme legislative. În general, ceea ce impune art. 1 din Protocolul nr. 1 este ca valoarea despăgubirii acordate pentru o proprietate preluată de stat să fie „raportată rezonabil” la valoarea sa. Lipsa totală a unei despăgubiri poate fi considerată justificată în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1 numai în mod excepțional (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Maria Atanasiu și alții*, citată anterior, pct. 174—175).

233. Pe baza acestor principii și a scopului legii, stabilind termene clare pentru plata despăgubirilor, care trebuiau calculate în raport cu valoarea de piață a imobilului astfel cum a fost stabilită în grilele notariale din 2013, acesta fiind anul în care legea a intrat în vigoare, Curtea a constatat, în 2014, că mecanismul de compensare oferea suficiente garanții care erau clare, previzibile și accesibile și, prin urmare, în conformitate cu Convenția (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Preda și alții*, citată anterior, pct. 120—121, 125 și 129).

234. Cu toate acestea, Curtea a constatat deja în speță că mecanismul nu a furnizat reclamanților garanțiile adecvate cu privire la executarea hotărârilor în cauză, pronunțate în favoarea lor într-un termen rezonabil (*supra*, pct. 229). În plus, astfel cum au recunoscut deja autoritățile interne și a confirmat Comitetul de Miniștri, întârzierile persistente în evaluarea cererilor de despăgubire au redus valoarea despăgubirilor, stabilită prin lege să fie evaluată în raport cu valoarea de tranzacție a imobilului la 20 mai 2013 (*supra*, pct. 180).

235. În această privință, Curtea arată că principiul care stă la baza legii, astfel cum a fost adoptat ca răspuns la hotărârea-pilot *Maria Atanasiu și alții*, a fost cel al *restitutio in natura* în cazul tuturor imobilelor (*supra*, pct. 140; și, a *contrario*, *Šimaitiené*, citată anterior, pct. 53). Dacă acest lucru nu este posibil, trebuia găsită o soluție subsidiară, fie prin reconstituirea dreptului de proprietate asupra unui imobil echivalent, fie prin acordarea unei despăgubiri, calculată în conformitate cu legea (*supra*, pct. 140). Legiuitorul a ales astfel o soluție care excludea stabilirea unui plafon direct al despăgubirilor, întrucât despăgubirea trebuia calculată în conformitate cu valoarea minimă de piață a imobilului, astfel cum era stabilită în grilele notariale din 2013, și plătită în tranșe. Această alegere a fost considerată de Curte conformă cu Convenția (a se vedea *Preda și alții*, citată anterior, pct. 120).

236. Cu toate acestea, în 2017, respectiv după adoptarea Hotărârii *Preda și alții*, legiuitorul a adăugat la criteriile de evaluare, pe lângă data intrării în vigoare a legii ca fiind cea relevantă pentru evaluare, amplasamentul și caracteristicile tehnice ale imobilului, astfel cum erau la momentul exproprierii (*supra*, pct. 149). Aceste criterii, împreună cu întârzierile îndelungate din partea autorităților în a finaliza cererile de despăgubire, pot face ca nivelul despăgubirii să nu mai fie aliniat în mod rezonabil la valoarea reală a imobilului în absența altor elemente capabile să compenseze, cel puțin parțial, perioada lungă în care reclamanții au fost privați de imobilele lor [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Guiso-Gallisay împotriva Italiei* (reparație echitabilă) (MC), nr. 58.858/00, pct. 103, 22 decembrie 2009], însă, mai întâi și înainte de toate, perioada lungă în care au încercat să își recupereze imobilele de la intrarea în vigoare a legilor privind retrocedarea (a se vedea, în special, *supra*, pct. 5).

237. În această privință, Curtea ia act de decizia legiuitorului național de a garanta că nivelul despăgubirilor rămâne legat în mod rezonabil — chiar dacă la un nivel minim — de valoarea de piață a proprietății la momentul emiterii deciziei de despăgubire. În conformitate cu actuala versiune a dispoziției relevante, despăgubirile se calculează în funcție de evaluările stabilite de camera notarilor relevantă în anul anterior deciziei de despăgubire, dar totuși având în vedere amplasamentul și caracteristicile tehnice ale proprietății relevante la momentul exproprierii.

238. Cu toate acestea, noul sistem de evaluare (*supra*, pct. 149), care se bazează, în parte, pe date care erau pertinente în urmă cu peste 50 de ani, prin urmare, la un moment în care statul pârât nu era obligat prin Convenție (*supra*, pct. 211), poate ridica probleme dificile și controversate în practică, din cauza informațiilor unor insuficient de relevante cu privire la descrierea exactă a imobilului în momentul exproprierii, din cauza, *inter alia*, evoluțiilor urbane inerente care au avut loc între timp, care trebuie să fi avut un impact cel puțin asupra categoriei de utilizare a terenurilor.

239. În plus, Curtea ia act de constatarea ÎCCJ potrivit căreia legea urmărea să acorde reclamanților echivalentul în bani a ceea ce ar fi primit dacă ar fi fost posibilă restituirea în natură (*supra*, pct. 172 *in fine*), considerând implicit că orice altă metodă de evaluare decât cea care lua în considerare caracteristicile tehnice ale imobilului, astfel cum era în momentul exproprierii, ar fi nedreaptă și inechitabilă. Cu toate acestea, Curtea nu poate să piardă din vedere faptul că dacă restituirea în natură ar fi fost posibilă, reclamanții ar fi primit posesia asupra unui imobil care ar fi inclus cel puțin o parte din dezvoltările care ar fi avut loc în timp, fie cu caracter general (politica de planificare urbană), fie cu caracter special (de exemplu, redevoltări sau renovări); rezultă că, pentru ca despăgubirea acordată să rămână echivalentă cu valoarea imobilului în natură, aceasta nu poate ignora astfel de evoluții.

240. În lumina celor de mai sus, Curtea își îndreaptă atenția asupra prezentei cauze și verifică dacă caracterul rezonabil menționat (*supra*, pct. 236—237) a fost respectat, observând că despăgubirile acordate reclamanților au fost fixate pe baza versiunilor anterioare ale art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013, astfel cum erau în vigoare la momentul respectiv (*supra*, pct. 148—149).

241. În această privință, Curtea ia act de diferențele semnificative dintre ceea ce reclamanții susțineau că trebuiau să primească drept despăgubiri, pe baza rapoartelor prezentate de experții în evaluare (*supra*, pct. 107 și 109), și de ceea ce autoritățile naționale le-au acordat efectiv în aplicarea dreptului relevant (*supra*, pct. s 114, 115 și 117).

242. Mai precis, în prezenta cauză, reclamanții au primit despăgubiri de multe ori mai mici decât valoarea de piață a imobilului respectiv, potrivit rapoartelor de evaluare prezentate de aceștia.

243. Ținând seama de natura procedurii în discuție, prin intermediul căreia reclamanții și/sau antecesorii lor solicită de peste 20 de ani (*supra*, pct. 107, 112 și 117) măsuri compensatorii pentru imobilele lor, ținând seama în același timp de marja de apreciere a statului în aceste chestiuni, Curtea consideră, pe baza probelor la dispoziția sa, că există elemente convingătoare care demonstrează în mod suficient că sumele care le-au fost acordate cu titlu de despăgubire nu erau în mod rezonabil legate de valoarea imobilului, în sensul jurisprudenței Curții [a se vedea *mutatis mutandis*, *Vistiņš și Perepjolkins împotriva Letoniei* (reparație echitabilă) (MC), nr. 71.243/01, pct. 35—36, CEDO 2014].

244. În lumina acestei constatări referitoare la valoarea despăgubirilor, care trebuie apreciată în raport cu contextul care stă la baza unor întârzieri semnificativ de lungi ca timp în procesul de restituire (*supra*, pct. 243, și, a *contrario*, *Šimaitiené*, citată anterior, pct. 54), Curtea nu poate decât să concluzioneze că reclamanții din cererile nr. 59.012/17, 47.070/18 și 21.500/19 au fost obligați să suporte o sarcină individuală excesivă, cu încălcarea prevederilor art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

4. Cauze care privesc anularea titlurilor reclamanților fără a fi acordată o despăgubire (cererile nr. 28.856/18, 25.503/19 și 34.359/19)

245. Curtea observă de la început că soluțiile instanțelor interne care au condus la anularea titlurilor reclamanților se axau în principal pe faptul că părți terțe (fie autorități ale statului, fie societăți sau persoane fizice) dețineau un titlu mai bun (*drept preferabil*), în conformitate cu dreptul intern aplicabil (*supra*, pct. 120, 123 și 126).

246. Reamintind faptul că sarcina sa nu este de a pune sub semnul întrebării larga marjă de apreciere acordată statului în ceea ce privește punerea în aplicare a politicilor sociale și economice, judecata legiuitorului cu privire la ceea ce este „în interesul public” fiind respectată pe deplin, cu excepția cazului în care respectiva judecată este vădit lipsită de temeii, Curtea trebuie totuși să examineze în temeiul Convenției modul în care aceste legi au fost aplicate în cazul reclamațiilor și dacă deciziile pronunțate de autoritățile interne relevante au respectat principiile consacrate la art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

247. Pentru a examina dacă s-a asigurat un just echilibru între interesul public și cel al reclamanților, Curtea reamintește în special importanța principiului „bunei guvernante”. Principiul bunei guvernante nu ar trebui, ca regulă generală, să împiedice autoritățile să corecteze erorile ocazionale, chiar și cele rezultate din propria neglijență. Pe de altă parte, autorităților statului care nu aplică sau nu își respectă propriile proceduri nu ar trebui să li se permită să profite de pe urma actelor lor ilicite sau să eludeze obligațiile care le revin. Riscul oricărei greșeli făcute de autoritățile statului trebuie suportat de stat, iar erorile nu trebuie remediate cu suportarea costului de către persoanele fizice respective. În contextul revocării unui titlu care a fost acordat în mod eronat, principiul „bunei guvernante” nu poate impune autorităților doar obligația de a acționa prompt pentru corectarea greșelii lor, ci poate impune și plata unei despăgubiri adecvate sau a unui alt tip de despăgubire adecvată fostului deținător de bună-credință al titlului (a se vedea *Vukušić împotriva Croației*, nr. 69.735/11, pct. 64, 31 mai 2016, și toate trimiterile citate în aceasta, inclusiv *Toșcuță și alții împotriva României*, nr. 36.900/03, pct. 38, 25 noiembrie 2008).

248. În special, în Hotărârea *Velikovi și alții împotriva Bulgariei* (nr. 43.278/98 și alte 8 cereri, pct. 190, 15 martie 2007), Curtea a stabilit anumite criterii pentru a decide dacă principiul proporționalității a fost respectat în cauzele care priveau anularea titlurilor reclamanților asupra imobilelor lor. A reținut:

„[...] [P]roblema proporționalității trebuie soluționată făcând trimitere la următorii factori: (i) dacă această cauză intră sau nu în domeniul de aplicare al obiectivelor legitime ale legii privind retrocedarea, având în vedere baza de fapt și legală a titlului reclamanților și concluziile instanțelor interne în hotărârile lor prin care îl declară nul (abuz în serviciu, nelegalitate de fond sau omisiuni minore imputabile administrației) și (ii) dificultățile suferite de reclamanți și caracterul adecvat al despăgubirilor obținute efectiv sau despăgubirile care ar putea fi obținute printr-o desfășurare normală a procedurilor și posibilitățile aflate la dispoziția reclamanților la momentul respectiv, inclusiv [...] posibilitatea ca reclamanții să își găsească o nouă locuință.”

Curtea consideră că aceste criterii prezentate mai sus se aplică, *mutatis mutandis*, în prezenta cauză.

249. În primul rând, observă că titlurile reclamanților au fost anulate, în esență, pe motiv că fuseseră emise pentru terenuri care aparțineau deja unor terțe părți, încălcând normele obligatorii privind restituirea imobilelor (*supra*, pct. 245). Cu toate acestea, nu s-a contrazis și nici nu s-a contestat faptul că reclamanții au acționat altfel decât cu bună-credință, deficiențele care au făcut ca titlurile să fie declarate nule fiind în totalitate responsabilitatea autorităților administrative emitente.

250. În ceea ce privește al doilea criteriu, pentru a aprecia dacă era disponibilă o despăgubire adecvată pentru reclamanți, Curtea trebuie să țină seama de circumstanțele speciale ale fiecărei cauze, inclusiv dacă despăgubirile erau disponibile, și de realitățile practice în care s-au aflat reclamanții (a se vedea *Velikovi și alții*, citată anterior, pct. 231), și în special dacă era disponibilă posibilitatea clară și previzibilă de a obține o despăgubire.

251. Astfel, în *Preda și alții*, Curtea a constatat că soluția propusă de legiuitor pentru circumstanțe precum cele descrise în prezenta cauză era prevăzută la art. 47 din Legea

nr. 165/2013 (*supra*, pct. 155) și a considerat că această soluție era acceptabilă *a priori* (a se vedea *Preda și alții*, citată anterior, pct. 123 și 136).

252. Cu toate acestea, în pofida dispozițiilor sus-menționate, Curtea ia act de faptul că, pe de o parte, reclamanții din cererile nr. 28.856/18 și 25.503/19 par să aibă cererile de restituire încă pendinte în fața autorităților administrative, fără vreun indiciu clar și previzibil cu privire la data la care se vor definitiva procedurile (*supra*, pct. 121 și 124; a se vedea, de asemenea, *mutatis mutandis*, *Toșcuță și alții*, citată anterior, pct. 37—39). Pe de altă parte, reclamanta din Cererea nr. 34.359/19 nu are nicio perspectivă de a obține vreo despăgubire, astfel cum indică autoritățile administrative competente în interpretarea lor dată normelor legale aplicabile (*supra*, pct. 128).

253. În lumina considerentelor de mai sus, Curtea concluzionează că anularea titlurilor reclamanților pe motiv de nerespectare a dispozițiilor legale relevante în procedura de emitere a titlurilor de proprietate, fără nicio despăgubire, a impus reclamanților o sarcină individuală excesivă.

254. În consecință, a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție în ceea ce privește cererile nr. 28.856/18, 25.503/19 și 34.359/19.

5. *Cauză care privește pretenția reclamantei cu titlu de lipsă de folosință (Cererea nr. 31.613/19)*

255. Curtea observă că reclamanta și-a formulat plângerea depusă în fața sa făcând trimitere doar la refuzul instanțelor naționale de a-i recunoaște dreptul de a primi despăgubiri pentru neaplicarea hotărârii neexecutate pronunțate în favoarea sa, în special sub forma de lipsă de folosință a terenului la care avea dreptul, până când acest teren i-a fost acordat.

256. În această privință, Curtea reamintește că, în temeiul principiului *jura novit curia*, nu este obligată de temeiurile legale invocate de reclamantă în temeiul Convenției și al protocoalelor la aceasta și are competența de a decide cu privire la caracterizarea care trebuie urmează să fie dată în drept faptelor unei plângeri, examinând-o în temeiul articolelor sau prevederilor Convenției, care sunt diferite de cele invocate de reclamantă. Cu toate acestea, decizia sa nu se poate baza pe fapte care nu fac obiectul plângerii (a se vedea, de exemplu, *Radomilja și alții*, citată anterior, pct. 126).

257. În speță, prin urmare, Curtea va examina pretențiile reclamantei referitoare la pretinsa ineficiență generală a mecanismului de acordare de despăgubiri, în special în ceea ce privește despăgubirea pentru executarea cu întârziere a hotărârilor pronunțate prin care se dispunea restituirea și lipsa unei căi de atac efective.

258. De la bun început, Curtea constată că dreptul intern pune la dispoziție mai multe căi care permit creditorilor, pentru toate tipurile de creanțe, să obțină despăgubiri (inclusiv cu titlu de lipsă de folosință pentru imobilul solicitat și/sau cu titlu de prejudiciu moral) pentru executarea cu o întârziere nejustificată a hotărârilor neexecutate pronunțate în favoarea acestora: art. 906 și 892 din Codul de procedură civilă (*supra*, pct. 157—158) și dispozițiile generale în materie de răspundere civilă delictuală (*supra*, pct. 160) par să acopere categoria de cereri de despăgubire sus-menționate.

259. Curtea observă că motivul invocat de instanța internă pentru respingerea cererilor de despăgubire ale reclamantei era acela că autoritățile nu erau în culpă pentru neexecutarea hotărârii pronunțate în favoarea sa, întrucât, pe de o parte, terenul aparținea deja unor terțe părți și, pe de altă parte, reclamanta a refuzat să accepte propunerea alternativă care i-a fost făcută, respectiv să primească în schimb mai multe terenuri mai mici dispersate, despre care se presupune că aveau o valoare mai mică (*supra*, pct. 137—135).

260. Din această perspectivă și în contextul capătului de cerere al reclamantei potrivit căruia instanțele interne nu i-au recunoscut dreptul la despăgubire cu titlu de lipsă de folosință pentru un teren la care era îndreptățită de mult timp, dar asupra

căreia nu i se acordase încă posesia din cauza deficiențelor mecanismului de restituire, și având în vedere concluziile anterioare referitoare la astfel de deficiențe (*supra*, pct. 229), Curtea consideră că rezultatul procedurii invocate a impus o sarcină disproporționată și excesivă asupra reclamantei, incompatibilă cu dreptul acesteia la respectarea bunurilor, garantat de art. 1 din Protocolul nr. 1.

261. Prin urmare, a fost încălcată această dispoziție în prezenta cauză, în ceea ce privește Cererea nr. 31.613/19.

6. Concluzii privind caracterul efectiv al mecanismului

262. Având în vedere constatările sale anterioare de la pct. 229, 230, 243, 253 și 260, Curtea consideră că: neexecutarea prelungită a hotărârilor pronunțate în favoarea reclamanților și lipsa unor căi de atac efective, anularea titlurilor reclamanților din cauza neaplicării în mod corect de către stat a legii aplicabile și fără a acorda vreo despăgubire, precum și faptul că autoritățile nu s-au asigurat că despăgubirile acordate sunt în mod rezonabil legate de valoarea actuală a imobilelor constituie elemente suficiente pentru a concluziona că, în pofida garanțiilor introduse prin lege și validate *a priori* de Curte în *Preda și alții*, mecanismul de restituire continuă să nu fie în totalitate efectiv și convingător de coerent astfel încât să nu impună reclamanților o sarcină excesivă.

263. În consecință, Curtea respinge obiecția preliminară a Guvernului conexată la fond (*supra*, pct. 190) și constată că a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție în ceea ce privește toate cererile, cu excepția cererilor nr. 25.811/19 și 40.167/18 care urmează să fie radiate de pe rol (*supra*, pct. 198—199 și 202—203).

IV. Cu privire la alte pretinse încălcări ale Convenției

264. În sfârșit, unii dintre reclamanți s-au plâns în temeiul art. 6, 13 și 14 din Convenție și al art. 1 din Protocolul nr. 12 la Convenție cu privire fie la durata procedurilor interne, la valoarea despăgubirilor, fie la lipsa unei căi de atac efective pentru revendicările lor în materie de proprietate.

265. Curtea a examinat cu atenție toate aceste capete de cerere. În lumina tuturor elementelor aflate la dispoziția sa și în măsura în care este competentă să se pronunțe cu privire la aspectele invocate și care au făcut deja obiectul evaluării sale în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1 (*supra*, pct. 262), Curtea constată că acestea nu indică nicio aparentă încălcare a drepturilor și a libertăților stabilite în Convenție sau în protocoalele la aceasta.

266. Rezultă că aceste capete de cerere sunt în mod vădit nefondate și trebuie respinse în conformitate cu art. 35 § 3 lit. a) și § 4 din Convenție.

V. Cu privire la aplicarea art. 46 din Convenție

267. Prevederile relevante ale art. 46 din Convenție sunt redactate după cum urmează:

„(1) Înaltele părți contractante se obligă să se conformeze hotărârilor definitive ale Curții, pronunțate în cauzele în care sunt părți.

2. Hotărârea definitivă a Curții se transmite Comitetului de Miniștri care supraveghează executarea acesteia [...].”

268. Curtea reiterează că art. 46 din Convenție, astfel cum este interpretat în lumina art. 1, impune statului pârât o obligație legală nu doar de a plăti celor în cauză sumele acordate cu titlu de reparație echitabilă în temeiul art. 41, ci și de a alege, sub supravegherea Comitetului de Miniștri, măsurile generale și/sau, dacă este necesar, măsurile individuale ce trebuie adoptate în cadrul ordinii sale juridice interne pentru a pune capăt încălcării constatate de Curte și pentru a soluționa, în măsura în care este posibil, efectele sale [a se vedea *Scozzari și Giunta împotriva Italiei* (MC), nr. 39.221/98 și 41.963/98, pct. 249, CEDO 2000VIII]. Curtea reține, în continuare, că este important pentru statul respectiv să aleagă, sub supravegherea Comitetului de Miniștri, metodele care trebuie utilizate în ordinea sa juridică internă pentru a se achita de obligația pe care o are în temeiul art. 46 din Convenție [a se vedea *Öcalan împotriva Turciei* (MC), nr. 46.221/99, pct. 210, CEDO 2005-IV].

269. Încălcarea constatată de Curte în prezenta cauză afectează încă multe persoane (*supra*, pct. 178, 179 și 181). Această chestiune a fost deja examinată de Curte într-o cauză-pilot și, *a posteriori*, într-o serie de cauze ulterioare, iar concluziile Curții în această cauză reiau și reiterează unele dintre constatările sale anterioare (*supra*, pct. 262). În această privință, Curtea ia act de faptul că, de la pronunțarea hotărârii-pilot, statul pârât a luat măsuri generale semnificative, inclusiv modificări legislative, pentru remedierea problemelor structurale legate de mecanismul de restituire și că acestea sunt evaluate de Comitetul de Miniștri în ceea ce privește supravegherea hotărârii-pilot a Curții (a se vedea, de asemenea, *supra*, pct. 180—182).

270. Cu toate acestea, Curtea a concluzionat în prezenta cauză că există încă o problemă structurală care rezultă din faptul că în continuare autoritățile nu reușesc să răspundă în mod adecvat la cererile de despăgubire ale reclamanților, în special prin finalizarea procedurii administrative pendinte în fața acestora, sau de a pune în aplicare, dacă este cazul, dreptul acestora la despăgubiri, calculate în conformitate cu Convenția, ceea ce constituie o practică incompatibilă cu Convenția.

271. Având în vedere cronologia acestor tipuri de cauze, inclusiv cele aflate în fața sa, și în pofida eforturilor consecvente depuse până în prezent de autoritățile interne pentru a încerca și a pune în aplicare mecanismul într-un mod conform cu Convenția, Curtea consideră că statul pârât trebuie să adopte măsuri mai simple menite să simplifice și să clarifice procedurile și criteriile care trebuie aplicate de îndată ce a fost stabilit și confirmat, fie direct de către reclamantul în cauză, fie de către o instanță în cadrul procedurilor de executare relevante, faptul că este imposibil din punct de vedere obiectiv ca o hotărâre definitivă să fie executată. În scopuri pur orientative, astfel de măsuri, aplicabile tuturor cauzelor pendinte în fața autorităților administrative sau judiciare, pot include neluarea în considerare a oricărei soluții alternative la imposibilitatea de executare, alta decât acordarea de despăgubiri financiare, calculată astfel încât să se asigure că acestea sunt în mod rezonabil legate de valoarea imobilului solicitat (a se vedea, de asemenea, *supra*, pct. 236—237), care ar trebui calculată la momentul plății efective a întregii sume sau, dacă este cazul, a primei rate a sumei integrale. În acest scop, statul pârât trebuie să se asigure că sunt luate măsuri bugetare adecvate pentru a asigura fonduri adecvate pentru persoanele îndreptățite să primească despăgubiri în bani [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Driza împotriva Albaniei*, nr. 33.771/02 pct. 126, CEDO 2007-V (extrase)].

272. În plus, având în vedere intervalul mediu de timp de peste 20 de ani care a trecut de la punerea în aplicare a mecanismului de către persoanele îndreptățite în temeiul legislației privind retrocederea, este deosebit de important să se ia măsuri adecvate pentru a garanta faptul că procesul de restituire se desfășoară fără alte întârzieri inutile pentru a oferi o reparație reală efectivă pentru încălcarea drepturilor de proprietate, astfel cum s-a menționat mai sus. În această privință, Curtea nu poate sublinia în mod suficient importanța stabilirii unor termene scurte, dar realiste și obligatorii pentru finalizarea procedurii administrative încă pendinte în fața autorităților relevante, în cazul în care persoanele îndreptățite nu au primit încă un răspuns la cererile lor de restituire.

273. Prin urmare, având în vedere amploarea problemei recurente în cauză și punctele slabe și deficiențele identificate ale mecanismului general de restituire (*supra*, pct. 262), Curtea consideră că este esențial ca statul pârât să continue eforturile consecvente și să adopte măsuri suplimentare adecvate, în vederea alinierii legislației și practicii sale la constatările Curții în prezenta cauză și la jurisprudența sa relevantă, pentru a asigura conformitatea deplină cu art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție și art. 46 din Convenție.

VI. Cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție

274. Art. 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

275. Toți reclamantii au solicitat executarea hotărârilor pronunțate în favoarea lor și restituirea imobilelor la care sunt îndreptățiți. O parte dintre reclamanți au prezentat rapoarte de evaluare întocmite de experți privind imobilul solicitat și/sau lipsa de folosință corespunzătoare la care au pretins că sunt îndreptățiți.

276. Guvernul a prezentat observații în replică. Evaluarea Guvernului s-a bazat pe criteriile stabilite de lege, în special grilele notariale din 2013, atunci când acestea furnizau informații relevante și credibile care permiteau o estimare a valorii imobilului.

277. Curtea reamintește că a constatat că a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție ca urmare a nefinalizării, în esență, într-un termen rezonabil, a procedurii de restituire inițiate de reclamanți, fie prin executarea hotărârilor definitive pronunțate în favoarea lor, fie prin simpla pronunțare a unei decizii cu privire la pretențiile lor, care sunt încă pendinte în fața autorităților relevante, chiar dacă dreptul acestora la despăgubiri a fost deja stabilit prin decizii administrative. Având în vedere natura încălcării constatate, Curtea consideră că reclamanții au suferit un prejudiciu material și moral.

278. Cu toate acestea, Curtea consideră că nu se poate pronunța cu privire la aspectul despăgubirii cu titlu de prejudiciu material. În consecință, este necesar să se rezerve pronunțarea

cu privire la acest aspect și trebuie stabilită procedura ulterioară, ținând seama în mod corespunzător de orice acord la care se poate ajunge între Guvern și reclamanții respectivi (art. 75 § 1 și 4 din Regulamentul Curții).

279. Având în vedere caracterul parțial ineficient al actualului sistem de restituire, astfel cum s-a subliniat mai sus (*supra*, pct. 262), și, în special, având vedere durata procedurii de restituire relevante, în medie de aproximativ 20 de ani, Curtea consideră că este rezonabil să se acorde reclamanților o sumă cu titlu de prejudiciu moral, astfel cum este indicat în tabelul anexat.

B. Cheltuieli de judecată

280. O parte dintre reclamanți fie nu au formulat cereri pentru rambursarea cheltuielilor de judecată, fie nu au reușit să le justifice. În consecință, Curtea nu consideră că există vreun motiv pentru a le acorda vreo sumă cu acest titlu (a se vedea tabelul anexat).

281. În ceea ce privește cererile formulate de restul reclamanților, având în vedere actele aflate la dispoziția sa și jurisprudența sa, inclusiv cea referitoare la acordurile privind onorariul corespunzător unei obligații de rezultat (a se vedea, de exemplu, *Saghatelyan împotriva Armeniei*, nr. 7.984/06, pct. 61—62, 20 octombrie 2015), care sunt legale în temeiul dreptului intern, Curtea consideră că este rezonabil să acorde sumele indicate în tabelul anexat, acoperind cheltuielile pentru toate tipurile de cheltuieli (a se vedea, de exemplu, *Ana Ionescu și alții*, citată anterior, pct. 44—45).

C. Dobânzi moratorii

282. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal, practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

În unanimitate,

CURTEA:

1. decide să conexeze cererile;
  2. decide să radieze de pe rol cererile nr. 40.167/18 și 25.811/19;
  3. declară capetele de cere formulate în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție privind neexecutarea hotărârilor pronunțate în favoarea reclamanților și privind eficacitatea mecanismului de restituire admisibile, iar restul capetelor de cere inadmisibile;
  4. hotărăște că a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție;
  5. hotărăște că, în ceea ce privește prejudiciul material rezultat din încălcările constatate, nu se poate pronunța cu privire la problema reparației echitabile și, în consecință,
    - (a) rezervă pronunțarea cu privire la acest aspect;
    - (b) invită Guvernul și reclamanții să prezinte, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, propriile observații scrise cu privire la aspectul respectiv și, în special, să informeze Curtea cu privire la orice acord la care ar putea ajunge;
    - (c) rezervă pronunțarea privind procedura ulterioară și delegă președintelui Camerei competența de soluționare, în cazul în care este necesar;
  6. hotărăște
    - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, sumele indicate în tabelul anexat, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul moral și pentru cheltuielile de judecată;
    - (b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
  7. respinge cererile reclamanților de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cere, în ceea ce privește prejudiciul material și cheltuielile de judecată.
- Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 8 noiembrie 2022, în conformitate cu art. 77 § 2 și 3 din Regulamentul Curții.

PREȘEDINTE

GABRIELE KUCSKO-STADLMAYER

Grefier adjunct,
Ilse Freiwirth

LISTĂ CAUZE

Nr.	Nr. cererii și data introducerii	Denumirea cauzei	Reclamant Anul nașterii Locul de reședință Naționalitatea	Reprezentat de	Identificarea proprietății	Sume acordate/Cerere pentru acordarea de A) prejudiciu moral B) cheltuieli de judecată în euro (EUR)
1.	59.012/17 7/08/2017	Văleanu împotriva României	Coca-Comelia Văleanu 1960 Fălțiceni română	Nistor Claudiu Filipoiu	Despăgubiri pentru imobilul situat în strada 2 Grăniceri nr. 57, Fălțiceni; stabilite de CC la 27 ianuarie 2015 ca fiind în sumă de 13.301 RON, pe baza grilei notariale din 2013	A) 10.000 B) —
2.	12.854/18 2/03/2018	Argintaru împotriva României	Ligia Argintaru 1961 Târgu Jiu română		736,9603 ha teren forestier și 166,6536 de pășune alpină	A) 8.000 B) —
3.	28.856/18 12/06/2018	Ionescu și alții împotriva României	Octavian-Constantin Ionescu 1951 Craiova română Anca Fifer 1968 Craiova română Sevastița Iliescu 1937 Craiova română	Radu Marinescu	2,12 ha de teren situat în Craiova	A) — B) —
4.	32.541/18 4/07/2018	Onu împotriva României	Andone Onu n: 1938, d: 2019 continuată de moștenitori Petrica Preda 1964 București română Eva Onu 1941 Chiraftei, Galați română Mariana Onu 1961 Chiraftei, Galați română Daniel-Alen Onu 1971 Galați română		3 ha de teren în zona lacul Șovârca, Galați	A) 10.000 B) —

5.	38.992/18 10/08/2018	Todea împotriva României	Romulus-Nicolae Todea 1952 Turda română Remus-Horea Todea 1956 Gherla română Dragoș-Voicu Todea 1956 Cluj-Napoca română	Voichița Naiana Moldovan	3,64 ha de teren în Turda, locație denumită „Râțul Viteilor”, conform hotărârii definitive din 15 iulie 2002	A) 10.000 în solidar B) —
6.	40.167/18 14/08/2018	Blajă împotriva României	Eugenia Blajă 1951 Iași română	Adrian Doroffei		A) — B) —
7.	42.182/18 20 august 2018	Iuga împotriva României	Gavriilă Iuga 1937 Săliște de Sus română	Andrei-Ștefan Mitrea	3,76 ha de teren forestier situat în Borșa (muntele Cornedei)	A) 10.000 B) —
8.	45.732/18 18 septembrie 2018	Pintea împotriva României	Emil-Horea Pintea 1968 Gherla română	Gabriel- Alexandru Tămaș	0,5675 ha de teren forestier, situat în satul Nima, Cluj	A) 10.000 B) —
9.	47.070/18 22/09/2018	Strugaru împotriva României	Rodica Strugaru 1943 Timișoara română	Alexandru Cătălin Pușa	despăgubiri pentru 3,8 ha de teren în Drobeta- Turnu Severin (teren amplasat anterior extravilan în satul Șimian)	A) 10.000 B) —
10.	52.852/18 2/11/2018	Enescu și alții împotriva României	Elena Enescu 1949 București română Teodor Alexandru Colea 1960 București română Ana Colea 1953 București română Mihaela-Roxana Colea 1979 București română Elena-Magdalena Bodringă 1976 București română	Bogdan Florin Enescu	9,100 mp de teren situați în Prolungirea Ghencea nr. 78, București	A) 10.000 în solidar B) 500

Nr.	Nr. cererii și data introducerii	Denumirea cauzei	Reclamant Anul nașterii Locul de reședință Naționalitatea	Reprezentat de	Identificarea proprietății	Sume acordate/Cerere pentru acordarea de A) prejudiciu moral B) cheltuieli de judecată în euro (EUR)
11.	59.503/18 8/12/2018	Marcu împotriva României	Tudor Marcu 1939 București română	Mircea-Ioan Hotnog	23 ha de teren forestier, astfel cum a fost identificat într-un raport de expertiză anexat la decizia neexecutată din 29 iunie 2007, Tribunalul Teleorman (a se vedea, de asemenea, Cererea nr. 2.556/19, <i>infra</i> , pct. 13)	A) 10.000 B) —
12.	1.369/19 18/12/2018	Ifrim împotriva României	Carolina Ifrim 1937 Boghești română	Matei Bratu	0,27 ha de teren forestier situat într-un loc numit „Podiș” (Podul Turcului sau Boghești)	A) 1.000 B) —
13.	2.556/19 28/12/2018	Albuleț împotriva României	Elena Albuleț 1957 Predeal română	Mircea-Ioan Hotnog	23 ha de teren forestier, astfel cum a fost identificat într-un raport de expertiză anexat la decizia neexecutată din 29 iunie 2007, Tribunalul Teleorman (a se vedea, de asemenea, Cererea nr. 59.503/18, <i>supra</i> , pct. 11)	A) 10.000 B) —
14.	15.930/19 7/05/2019	Nicolaiescu împotriva României	Nicolae Nicolaiescu 1948 Târgu Mureș română		1.820 mp de teren într-o locație numită „Prigorici”, Păușești-Măglași, sau despăgubire	A) 2.940 B) —
15.	16.060/19 7/03/2019	Asociația „Composesorat Borșa” împotriva României	Asociația Composesorală Borșa 2000 Borșa română	Nicoleta-Tatiana Popescu	17,000 ha de teren forestier situat în Borșa, Maramureș	A) 10.000 B) 18.700 ¹
16.	16.337/19 14/03/2019	Mihaela Ștefănescu împotriva României	Mihaela Ștefănescu 1949 București română	Mihaiela Eugenia Marzavan	Măsuri compensatorii pentru terenul cu o suprafață totală de 10.854 mp din Ploiești	A) 5.000 B) —
17.	20.341/19 27 martie 2019	Danci împotriva României	Marie Danci n: 1936; d: 2021 continuată de moștenitor: Ioana Ivașco 1965 Borșa română	Gheorghe- Zamfir Amzărescu-Niță	0,75 ha de teren din Borșa, locație denumită „Gura Repezii” sau „Acasă”	A) — B) —
18.	21.500/19 5/04/2019	Cobzaru împotriva României	Celestina-Maria Cobzaru 1975 București română		Proprietatea din strada Craiovița nr. 57, Craiova, pentru care primarul Craiova a propus acordarea de despăgubiri în 2012, și propunere validată de CNCI la 31 ianuarie 2017; suma propusă de aceasta din urmă, 249.708 RON, a fost confirmată de Curtea de Apel București la 28 ianuarie 2019. Certificatele de plată emise la 11 martie 2019 și 13 aprilie 2020 au fost încasate de reclamantă.	A) — B) —

¹ 5.000 EUR, respectiv suma acordată cu titlu de onorariu avocatului, care urmează să fie plătită în contul bancar desemnat de reprezentantul reclamantilor.

19.	23.253/19 25/04/2019	Moisă împotriva României	Daniel Moisă 1968 Vaslui română	Manuela Smău	Procedură privind acordarea de despăgubiri pentru 460 mp de teren și proprietatea situată în strada Traian nr. 48, Vaslui, precum și un sfert dintr-un lot de teren de 222 mp situat în strada Traian nr. 46, Vaslui	A) 10.000, sumă care trebuie plătită în solidar cu reclamanta Țiplea, Cererea nr. 23.256/19, <i>infra</i> , pct. 20 B) 1.013
20.	23.256/19 25/04/2019	Țiplea împotriva României	Iuliana Țiplea 1965 Vaslui română	Manuela Smău	A se vedea <i>supra</i> , pct. 19, Cererea nr. 23.253/19	A) A se vedea <i>supra</i> , pct. 19, Cererea nr. 23.253/19 B) 675
21.	25.503/19 24 aprilie 2019	Nicolicea și alții împotriva României	Mariana Nicolicea 1950 Florești română Victoria Iuga 1936 Cluj-Napoca română Maria Grigorescu 1938 București română Floarea Oltean 1950 Florești română Aurelia Gal 1943 Florești română Viorica Zagon 1945 Florești română Lucreția Boarti 1935 Florești română	Liliana Ioana Chirilă	Patru loturi de teren situate pe strada Avram Iancu nr. 58, Florești, județul Cluj, identificate după cum urmează: — nr. 1 de 2.773 mp, aparținând celor de-a patra, a cincea, a șasea și a șaptea reclamante (titlu emis la 13/01/2004); — nr. 2 de 2.773 mp, aparținând primei reclamante (titlu emis la 12/06/2003); — nr. 3 de 2.880 mp, aparținând celei de-a doua reclamante și celui de-al treilea reclamant (titlu emis la 9/06/1999); — nr. 45 de 5.028 mp, aparținând celor de-a patra, a cincea, a șasea și a șaptea reclamante (titlu emis la 13/01/2004)	A) — B) —

Nr.	Nr. cererii și data introducerii	Denumirea cauzei	Reclamant Anul nașterii Locul de reședință Naționalitatea	Reprezentat de	Identificarea proprietății	Sume acordate/Cerere pentru acordarea de A) prejudiciu moral B) cheltuieli de judecată în euro (EUR)
					<p>Petru Irimieș 1945 Cluj-Napoca română</p> <p>Petru-Nicolaie Irimieș 1970 Florești română</p> <p>Gheorghe-Marius Vidican 1974 Chișineu-Criș română</p> <p>Maria-Cristina Luca-Vidican 1977 București română</p>	
22.	25.811/19 16/04/2019	Asociația „Composor Mutu Coasta Ursului Straja Lupeni” împotriva României	Asociația Composorala Mutu Coasta Ursului Straja Lupeni 2001 Vulcan română	Ionela-Mariana Veg	Pășuni și terenuri forestiere, în suprafață de 207,32 ha, situate în Lupeni, Hunedoara, confirmate prin decizia neexecutată din 5 mai 2017 Titluri emise la 14, respectiv la 17 iunie 2021	A) — B) —
23.	27.761/19 10/05/2019	Ovidiu-Paul Ștefănescu împotriva României	Ovidiu-Paul Ștefănescu 1933 București română	Mihai Vladimir Holban	75 ha: 4,9 ha de teren agricol, 3,9 ha de pășune și 66,22 ha de teren forestier situate în Mihăești, Argeș	A) 5.000 B) 400
24.	28.615/19 15/05/2019	Șendroi împotriva României	Ion-Alin Șendroi 1966 Cârbești română		3,11 ha, inclusiv un lot de 0,6214 ha de teren agricol și 1,25 ha de teren forestier situate în satul Cârbești, Gorj	A) 10.000 B) 2.500
25.	31.613/19 4/06/2019	Botez împotriva României	Cristina-Maria Botez 1949 București română	Ana-Corina Sacrietu	Lipsă de folosință viță-de-vie în suprafață de 3,3455 ha din Odobești	A) 10.000 B) —

26.	33.596/19 13/06/2019	Stoiculescu împotriva României	Laurențiu Stoiculescu 1953 Scărișoara română	Andrei Grigoriu	0,15 ha intravilan și 0,10 ha în Scărișoara	A) 7.000 B) 1.500 + 5% ² din suma cu titlu de prejudiciu material acordată în cele din urmă ca onorariu corespunzător unei obligații de rezultat
27.	34.359/19 13/06/2019	Ciotu împotriva României	Eudochia Ciotu 1962 Cajvana română	Emanuel Papuc	0,15 ha de teren situat în Cajvana, județul Suceava	A) 10.000 B) —
28.	34.474/19 21 iunie 2019	Tătărașu împotriva României	Gabriela Tătărașu 1951 München germană		307 mp de teren situat în strada Cerceluș nr. 56, București	A) 10.000 B) 1.000
29.	36.372/19 18 iunie 2019	Marcea împotriva României	Andone Marcea n: 1952, d: 2020 continuată de moștenitori Elena-Mihaela Stoian 1977 Craiova română Mihai Marcea 1979 Craiova română	Răzvan Paul Călinescu	Decizie de despăgubire emisă de CNCl la 18 noiembrie 2009 în valoare de 1.428.734,50 RON, antecesorul reclamantei având dreptul la jumătate din această sumă	A) 10.000 B) 8.450
30.	43.586/19 9/08/2019	Lie împotriva României	Vasile Lie 1950 București română	Maricel Zamora	Două șeptimi din 16,75 ha de teren agricol (9,79 ha și 6,96 ha) situat în Mărgineni, județul Brașov	A) 10.000 B) 702

² A se plăti în contul bancar desemnat de reprezentantul reclamantului.

ACTE ALE BĂNCII NAȚIONALE A ROMÂNIEI

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

NORMĂ**privind perioada permisă pentru întreruperea activității infrastructurilor pieței financiare și a piețelor monetară și valutară**

Având în vedere prevederile art. 2 alin. (2) lit. a) și b) și ale art. 22 alin. (1) și (2) din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, ale art. 404 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare, în temeiul art. 48 din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României și ale art. 405 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare,

Banca Națională a României emite prezenta normă.

Art. 1. — Activitatea infrastructurilor pieței financiare care procesează operațiuni în monedă națională, precum și a piețelor monetară și valutară poate fi întreruptă doar în zilele de sărbătoare legală și în zilele de repaus săptămânal acordat în zilele de sâmbătă și duminică, în înțelesul art. 139 alin. (1), respectiv art. 137 din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 2. — La data intrării în vigoare a prezentei norme se abrogă Normele Băncii Naționale a României nr. 10/2003 privind perioada maximă de întrerupere a funcționării sistemului de plăți și decontări și a piețelor monetară și valutară, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 896 din 15 decembrie 2003.

Art. 3. — Prezenta normă se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

p. Președintele Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României,
Florin Georgescu

București, 25 mai 2023.
Nr. 2.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329
C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro
Adresa Centrului pentru relații cu publicul este: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.
Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78, e-mail: concursurifp@ramo.ro, convocariaga@ramo.ro
Pentru publicări, încărcați actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

